

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Pedagogická fakulta

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Bakalářská práce

Jiří Foukal

**ROZPOZNATELNOST DOMÁCIHO NÁSILÍ, JEHO FORMY
A PŘÍSTUP POLICIE ČR S OHLEDEM NA OSOBU
NÁSILNOU, OHROŽENOU A OSOBU DÍTĚTE**

Olomouc 2012

Vedoucí práce: doc. PaedDr. Marcela Musilová, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 30. března 2012

.....
Jiří Foukal

Děkuji doc. PaedDr. Marcele Musilové, Ph.D, za odborné vedení práce, poskytování rad a materiálových podkladů, zejména její ochotu a vstřícnost, kterou mi poskytla.

ANOTACE

- 1. Název práce:** Rozpoznatelnost domácího násilí, jeho formy a přístup Policie České republiky s ohledem na osobu násilnou, ohroženou a osobu dítěte
Identification of home violence by Czech Police, its measures and steps taken against it regarding violator himself, person(s) and child(ren) exposed to danger
- 2. Jméno a příjmení:** Jiří Foukal
- 3. Katedra:** Ústav pedagogiky a sociálních studií PdF UP Olomouc
- 4. Obor:** Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku
- 5. Vedoucí práce:** doc. PaedDr. Marcela Musilová, Ph.D.
- 6. Počet stran:** 70
- 7. Rok obhajoby:** 2012
- 8. Klíčová slova:** Domácí násilí, násilná osoba, ohrožená osoba, formy rozpoznatelnosti, pracovníci ve zdravotnictví, pracovníci ve školství, pracovníci orgánů sociálně-právní ochrany dětí, Policie České republiky,
Keywords: Home violence, violator, person(s) in danger, signs of violence, medical workers, workers in school system, social workers fighting for children's rights, Czech Police
- 9. Resumé:** Cílem bakalářské práce bylo seznámit čtenáře s formami domácího násilí, zejména však s aspekty, které vedou k rozpoznání, že se v jejich okolí vyskytuje domácí násilí a dále pak seznámit s možnostmi, jaké má Policie ČR při řešení domácího násilí. V teoretické části jsou obsaženy základní pojmy, jež souvisí s domácím násilím, charakteristické znaky a formy domácího násilí, znaky vedoucí k rozpoznání domácího násilí a zabývá se přístupem Policie ČR k osobě násilné, ohrožené a osobě dítěte a spolupráce Policie ČR a dalšími státními organizacemi.
V kazuistické části bakalářské práce jsou pak uvedeny konkrétní případy kde je opakovaně vykazována násilná osoba mladší 30 ti let a opakovaně vykazována násilná osoba starší 50 ti let a kde je tedy možno posoudit rozdílnost či naopak shodnost chování násilných osob.

Summary:

The goal of my bachelor diploma work is introducing different forms of home violence to a reader. One of the main problems is recognizing that there is some kind of home violence in civilians environment. My diploma work also describes certain approaches that Czech Police takes in legal fight against home violence. There are basic signs and characteristic forms of home violence described in the theoretical part. All these signs help recognizing home violence. The theoretical part reasons measures taken by Czech police against violator, person(s) in danger, child(ren) and their co-operation with other social organizations.

Practical part of my diploma work describes certain cases in which one violator (age 30 years and under) and another violator (age 50 and abaci) are both repetitiously shown out of their homes by Police. The difference and conformity in both violators can be recognized in this part.

OBSAH

ÚVOD	7
A. ČÁST TEORETICKÁ	9
1 Pojmy související s domácím násilím a jejich výklad	9
1.1 Domácí násilí.....	9
1.2 Pojmy související s domácím násilím.....	10
1.3 Znaky charakteristické pro domácího násilí.....	12
1.4 Formy domácího násilí.....	14
1.5 Domácí násilí a jeho vývojové fáze.....	18
1.6 Příčiny podílející se na vzniku domácího násilí.....	19
2 Rozpoznatelnost domácího násilí	21
2.1 Pracovníci ve zdravotnictví –lékaři.....	21
2.2 Pracovníci ve školství – učitelé.....	23
2.3 Pracovníci orgánů sociálně-právní ochrany dětí.....	26
2.4 Policie České republiky.....	27
2.5 Mezioborová spolupráce.....	36
B. PRAKTICKÁ ČÁST	38
3 Metodologie	38
3.1 Výzkumné metody.....	38
3.2 Výzkumný vzorek.....	38
3.3 Kazuistiky.....	39
3.4 Shrnutí.....	47
ZÁVĚR	49
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	51
SEZNAM PŘÍLOH	54

ÚVOD

Násilí je celospolečenský fenomén, který vykazuje různé formy projevů, příčin a důsledků. Zvláštní formou, ale o to závažnější je pak domácí násilí.

„O domácím násilí jako o teoretickém a praktickém problému se hovoří zhruba 40 let. V době vzniku problému, tj. na konci 70. let 20. století, bylo vnímáno jako násilí projevující se v rodině nebo v intimních vztazích, kterého se dopouštějí partneři (muži) na ženách. Tomu odpovídali i dobové názory na podstatu, příčiny a jevové stránky tohoto jevu“ (Čírtková 2008, s. 9).

Závažnost tohoto jevu je dána faktem, že toto se odehrává soukromě, v domácnostech, tedy skrytě před znaky jiných lidí. Násilná osoba pak může navenek působit jako vyrovnaná osobnost, která může být okolím respektována. Naopak oběť domácího násilí může být navenek prezentována jako ta problémová. Samotné domácí násilí pak může mít různé formy. Nemusí se tedy striktně jednat pouze o násilí fyzické. Vzhledem k tomu, že je realizováno skrytě, je o to důležitější, aby se znaky vykazovaného násilí, byť konaného skrytě dařilo včas rozpoznat. Samotným problémem domácího násilí se zabývalo a zabývá velké množství osobností působících zejména na poli právním, tak sociálním potažmo psychologickým. Do ještě nedávné doby nebylo domácí násilí formulováno jakožto samostatný fenomén. Na násilí v rodinách se hledělo jako na specifické prvky násilí, kdy především veřejnost chápala takováto jednání jako za striktně soukromou záležitost partnerů či rodiny. Jednotlivé násilné excesy násilných osob byly řešeny samostatně a ne v souvislosti do celého časového údobí, po kterém bylo páčáno, a byly řešeny nejednotně. Formulování problematiky domácího bylo dosaženo až po usilovné práci mnoha odborníků, kteří charakterizovali základní pojmy, projevy, příčiny a důsledky. Také díky médiím se začala veřejnost o danou problematiku zajímat.

Vzhledem k té skutečnosti, že domácí násilí je celospolečenský sociálně patologický problém, je také povinností a věcí státu, resp. zákonodárce, upravit legislativu, pro boj či prevenci v oblasti násilí páchaného touto skrytou formou. S ohledem na sociální vývoj a potřebu společnosti pak stát, cestou své zákonodárné moci vytvořil normy pro boj a prevenci tohoto problému a jednotný celostátní postup. Je totiž věcí státu zajistit všem

občanům stejná práva a povinnosti a to i v ryze soukromých záležitostech. Odůvodněnost vydání příslušných právním norem je tedy nezpochybnitelná.

S ohledem na tu skutečnost, že domácí násilí je protiprávní jednání, k jehož prevenci a řešení, je primárně určena Policie ČR, neboť tato má dle zákona povinnost chránit bezpečí osob, majetku a veřejného pořádku, stejně jako předcházet trestné respektive protiprávní činnosti a plnit úkoly dle trestního řádu a také s ohledem na tu skutečnost, že v drtivé většině případů je první institucí dozvídající se konkrétní protiprávní jednání od občanů a poškozených, či sama odhaluje toto protiprávní jednání, byla do jejich rukou vložena oprávnění působit na i v oblastech domácího násilí. V případech domácího násilí jde pak o institut vykázání, kdy policejní orgán může za splnění zákonných podmínek vykázat na určitou dobu osobu násilnou ze společného obydlí. Zde se však nerozhoduje o vině, neboť tuto pravomoc má toliko soud či správní orgán. Vykázání je však nutno chápat jako netrestní opatření, které má působit jako preventivní opatření k zamezení dalšího nebezpečného chování osoby násilné z pohledu možného rizika a hrozby útoků do budoucna. V žádném případě tedy nenahrazuje případnou sankci, ze které je odpovědná osoba násilná. Z tohoto titulu lze tedy osobu násilnou vykázat i bez souhlasu osoby ohrožené. Tak jako i v jiných oblastech může být veřejnost nápomocna Policii ČR při objasňování domácího násilí, potažmo předcházení, odhalování a prevenci všech jednání s touto problematikou spojenou.

Bakalářské práce si tedy klade cíl, seznámit čtenáře s formami domácího násilí, zejména však s aspekty, které vedou k rozpoznání, že se v jejich okolí vyskytuje domácí násilí, neboť postižené osoby samy můžou mít strach věc oznámit a řešit. Také pak seznámit s možnostmi, jaké má Policie ČR při řešení domácího násilí což je popsáno v kazuistické části bakalářské práce. Tato práce se nadále zabývá přístupem Policie ČR k osobě násilné, ohrožené a osobě dítěte a spoluprací Policie ČR s dalšími státními organizacemi.

V kazuistické části bakalářské práce jsou pak uvedeny konkrétní případy, kde je opakovaně vykazována násilná osoba mladší 30 ti let a opakovaně vykazována násilná osoba starší 50 ti let a kde je tedy možno posoudit rozdílnost či naopak shodnost chování násilných osob.

A. ČÁST TEORETICKÁ

1 Pojmy související s domácím násilím a jejich výklad

1.1 Domácí násilí

Domácím násilím se rozumí stupňující se, opakované a dlouhodobé násilí a to mezi osobami, které spolu sdílejí společně domácnost. Domácí násilí je tedy uvědomovaná činnost a jednání násilné osoby, která může mít ekonomickou, sociální, sexuální, psychickou, fyzickou či jinou podobu nátlaku na osobu ohroženou, kdy ve většině případů dochází ke kombinování těchto různých forem.

„Ze současného pohledu představuje domácí násilí komplexní jev, který může nabývat různých podob a je syčen různými příčinami“ (Čírtková 2008, s. 9, 10).

V každém konkrétním případě se domácí násilí vyvíjí. Toto je pak odvozeno od psychických dispozic každého jedince a to jak u osoby násilné tak i osoby ohrožené. Zde pak je nutno zohlednit jejich případnou odolnost k řešení stresových situací, které jsou ve svém důsledku jednou z důležitých okolností a spouštěčem samotných dílčích jednání, které ve svém souhrnu zahrnujeme do domácího násilí a to i s ohledem psychický stav jedinců. Vývoj domácího násilí je pak nastaven tak, že ve většině případů dochází nejprve k drobným útokům proti lidské důstojnosti. Následně pak dochází ve spojení s tímto k drobným fyzickým útokům proti zdraví. K těmto jednáním pak dochází stále častěji, kdy toto volně přechází k těžším formám útoků proti lidské důstojnosti, ponižování a závažnějším útokům proti zdraví obětí, tedy osob ohrožených. V nejtěžších případech lze hovořit o fyzických útocích, které končí zmrzačením či smrtí obětí. Vše se pak odehrává v soukromí domácnosti, tedy skrytě před cizími lidmi. Samotné útoky pak mohou směřovat jak pouze k jedné osobě v rodině, tak i proti vícero osobám. Nebezpečí domácího násilí pak spočívá především v tom, že se postupně stává zažitou součástí běžného života v domácnosti, kdy zejména u přítomných dětí toto může negativně ovlivnit jejich chování do budoucnosti, kdy mohou takováto chování považovat ze zcela běžné.

Domácí násilí se od jiných delikventních forem chování liší zejména tím, že násilí ve vztahu mezi osobami, vytváří závislost oběti vůči pachateli s cílem pachatele získat moc nad obětí.

Závislosti jsou také nejčastější důvody, proč není ze strany obětí, domácí násilí oznamováno. Toto je dáno skutečností, že oběť může být na násilné osobě ekonomicky závislá, kdy osoba násilná je živitelem rodiny a případným oznámením by se zhoršila její finanční situace, což navíc brání oběti vystěhovat se do samostatné domácnosti. Pakliže by se tedy osoba ohrožená rozhodla opustit společnou domácnost, vystavila by se takto situaci žít hluboko pod navyklým standardem, což nejsou zejména z počátku oběti schopny akceptovat.

Další závislostí, která do značné míry ovlivňuje jednání a neoznámení domácího násilí obětí je sociální a citová závislost na osobě násilné. Zde pak hovoříme v tom smyslu, že oběť je ochotna snášet ponižující jednání ze strachu nebo soucitu z toho, že by osoba násilná byla potrestána, nebo ze strachu z reakce rodiny nebo okolí. Pakliže se takto závislá osoba nakonec odhodlá k oznámení páchaného násilí, očekává pak ve většině případů pouhé zamezení právě probíhajícího jednání, kdy následně vykazuje znaky chování, kterými omlouvá osobu násilnou a jeho jednání zlehčuje. Doufá, že vztah může pokračovat i nadále bez způsobovaného násilí.

1.2 Pojmy souvisejí s domácím násilím

Násilí – úmyslné použití nebo hrozba, že bude použita síla proti jiné osobě nebo jiným osobám, za účelem způsobení újmy zdravotní nebo psychické popřípadě vyvolání strachu, že vykonáním hrozby může dojít ke způsobení újmy.

„Násilím obecně rozumíme zlé nakládání, tělesné útoky, pohrůžky obdobným chováním nebo jednáním, které působí újmu na fyzickém, sexuálním nebo psychickém zdraví druhé osoby. Jde o agresi jedné osoby proti druhé (nebo jejich většímu počtu), jejímž cílem je ublížit, poškodit, poranit nebo zabít“ (Voňková, Spoustová 2008, s. 13).

Incident – incidentem rozumíme událost nebo události mezi osobami, jež spolu obývají společnou domácnost nebo obydlí, přičemž tyto události vykazují určité stupně naplnění znaků domácího násilí.

Eskalace – postupné zvyšování či stupňování jednání, v souvislosti s domácím násilím stupňování razantnosti či častosti útoků vůči osobě ohrožené.

„Domácí násilí se navenek projevuje rodinnými rozepřemi, ale není s tímto pojmem totožné. O domácím násilí mluvíme tehdy, jestliže k násilí uvnitř rodiny dochází opakovaně a dlouhodobě, přičemž intenzita násilí má vzrůstající tendenci. Zatímco u rozepří a konfliktů zůstávají obě strany celkem vyrovnanými partnery a nedochází tudíž ke vzniku syndromu týraného partnera, u domácího násilí je vztah mezi aktéry výrazně asymetrický, čímž vzniká jasné dělení rolí na násilnou a ohroženou osobu“ (Čírtková 2006, s. 195).

Ohrožená osoba – osoba, která je ohrožována závažným útokem proti svobodě, lidské důstojnosti, zdraví nebo životu, ze strany osoby násilné, se kterou obývá společnou domácnost.

„Objektem násilí se může stát nejen kterákoli žena, ale i mužští členové rodiny, nezávisle na věku, vzdělání, kultuře, ekonomickém statutu, stylu života“ (Voňková, Spoustová 2008, s. 65).

„ Právní teorie pak rozlišuje násilí absolutní, kdy složka vůle u oběti zcela chybí a vylučuje vlastní jednání oběti, a násilí kompulzivní, které nemá za cíl vyřadit vůli oběti, ale působí na její psychiku s cílem přinutit ji, aby se podrobila nátlaku, jemuž oběť odolává jen s obtížemi, protože je prováděným násilím – např. bitím nebo bitím dětí ovlivněna, neboť násilí bude pokračovat tak dlouho, pokud se oběť nepodvolí. To je charakteristické pro domácí násilí“ (Voňková, Spoustová 2008, s. 13).

Násilná osoba – osoba, ohrožující osobu ohroženou na lidské důstojnosti, svobodě, zdraví a životě, se kterou obývá společnou domácnost při odvozném předpokladu, že by se mohla i nadále dopouštět závažných útoků, proti lidské důstojnosti, svobodě, zdraví a životě.

Vykázaná osoba – osoba násilná, která byla policistou vykázána ze společné domácnosti – obydlí, nebo osoba, jež takto byla vykázána soudem na základě předběžného opatření.

Hrozba nebezpečného útoku – reálný předpoklad, že se osoba násilná dopustí nebezpečného útoku, který má za následek přímé ohrožení svobody, zdraví nebo života osoby ohrožené.

Hrozba zvlášt' závažného útoku – reálný předpoklad, že se osoba násilná dopustí nebezpečného útoku, který má za následek zvlášt' závažné ponížení v oblasti lidské důstojnosti osoby ohrožené a to zejména v oblasti velmi hrubého psychického případně sexuálního rázu.

Společné obydlí – společným obydlím rozumíme dům, byt, případně jiný objekt, jehož prostory ohrožená a násilná osoba společně obývají. Zde tímto navíc rozumíme i prostory, které nejsou primárně určeny jen k dlouhodobějšímu pobytu, ale také prostory například hotelového pokoje, chalupy nebo chaty, kde osoba ohrožená i násilná krátkodobě pobývají mimo společné obydlí.

Vykázání – oprávnění policisty dané mu zákonem, na jehož základě je osoba násilná povinna na dobu deseti dnů společné obydlí opustit. Samotným cílem tohoto oprávnění je zajistit bezpečí osobě ohrožené a to nejméně na dobu deseti dnů, přičemž toto oprávnění zahrnuje nejen zákaz zdržovat se ve společném obydlí ale i zákaz navazování kontaktů, byť i telefonických nebo přímého styku s osobou ohroženou. Rovněž tak je policista v rámci tohoto oprávnění vymezen i bezprostřední prostor u obydlí, z něhož byla osoba násilná vykázána. Zajišťuje se tedy jak ochrana personální tak i teritoriální. Vykázání lze provést i v nepřítomnosti osoby vykazované. Dobu vykázání nelze zkrátit a to ani se souhlasem osoby ohrožené. Dobu vykázání pak lze prostřednictvím příslušného soudu prodloužit o další jeden měsíc a to na základě vydání předběžného opatření. Tuto dobu lze i opakovaně prodlužovat. Nejdéle však jeden rok. Tímto není samozřejmě dotčeno oprávnění soudu vydat předběžné opatření bez předchozího rozhodnutí o vykázání ze strany Policie ČR.

1.3 Znaky charakteristické pro domácího násilí

Soukromí – soukromí jako místo činu kde dochází k jednání pachatele, tedy kde pachatel na svou oběť útočí, jde o místo, kam veřejná kontrola nedosahuje a bývá víceméně beze svědků. Z tohoto vyplývá, že k násilí dochází nejvíce v bytě, domě nebo jiné formě bydlení, které osoba násilná a osoba nebo osoby ohrožené sdílejí jako společnou domácnost, kdy nemusí jít o osoby ve vztahu manžel a manželka, ale i osoby v poměru rodinném či obdobném jako.

„Fenomén domácího násilí není mimořádný pro „násilí“ jako takové, ale pro okolnosti, za kterých je pácháno, kým je pácháno, kde je pácháno a z jakých pohnutek. Dochází k němu v soukromí, v intimním vztahu mezi agresivní osobou a obětí, které jsou nejčastěji spojeny citovými nebo manželskými pouty, společnými dětmi, majetkem, bydlištěm, ekonomickou provázaností, mezigeneračními nebo příbuzenskými vazbami. Dochází k němu z mocenských pohnutek, z potřeby ovládat druhého. Domácí násilí je popřením všeho, co rodina znamená, relativizuje základní lidské hodnoty a znevažuje základní lidská práva“ (Voňková, Spoustová 2008, s. 22).

Násilí opakované a dlouhodobost – v případě domácího násilí nejde převážně nikdy o incident jednorázový, byť s charakterem závažného následku. Domácí násilí má svůj vývoj a historii a dochází k tomuto opakovaně. Dlouhodobost jako taková, pak není nikde v žádné právní normě stanovena. Může trvat několik týdnů, měsíců, ale i řádově let. Právě v opakovanosti a dlouhodobosti se skrývá největší nebezpečí domácího násilí., neboť může zůstat po mnoho let skryto v soukromí a vyvrcholit tragedií.

„Skutkovou podstatu domácího násilí vystihuje výraz „týrání“, které podle měřítek obecného morálního úsudku činí soužití sotva snesitelným. Dominujícím psychologickým znakem týrání je uplatňování moci a kontroly nad obětí právě cestou opakovaného používání násilí – fyzického, psychického, sexuálního, ekonomického atp.“ (Čírtková 2006, s. 196).

Jasně rozdělení rolí – zde hovoříme o jasném rozdělení rolí, tedy jednoznačného odlišení osoby násilné od osoby ohrožené. Danost rolí se po celou dobu trvání incidentů nemění. V domácím násilí tedy nejde o spor, hádku případně rvačku, při kterém je postavení všech stejné.

„Pro domácí násilí je typické stabilní rozdělení rolí mezi obětí a pachatelem, které právo označuje jako osoby blízké“ (Voňková, Spoustová 2008, s. 65).

Nárůst četnosti – intenzity – zde je pak jasně pozorovatelný nárůst četnosti útoků a intenzity útoků samých. Mezi jednotlivými dílčími útoky jsou čím dál menší časová údobí a samotné útoky bývají čím dál krutější či ponižující.

Ambivalentní postoj ohrožené osoby k násilné osobě – oběť se v případě domácího násilí chová jinak než oběť, která je poškozena zcela neznámým pachatelem. U zcela neznámého pachatele ve vztahu k oběti je ochota potrestání tohoto pachatele jasná. U oběti domácího násilí je tato ochota velmi kolísavá. Oběť jako taková, si nejprve může přát potrestání

pachatele, nicméně po uplynutí nějaké doby, která se však různí, se její názor či ochota věc řešit může změnit a také se takto velmi často stává. Důvodem tohoto může být psychický nátlak a to jak pachatele nebo jeho rodiny či blízkého okolí. Rovněž tak i samotný strach z pachatele, nebo i naděje na polepšení pachatele. Svou výraznou roli také hraje i strach z následného osamění, finanční nebo materiální nejistoty. Oběť navíc doufá, že lze pokračovat ve vztahu a jen vyloučit projevy násilí, zejména v případech, kdy je oběť na pachateli citově závislá popř. je do něj stále zamilovaná a život bez něj si nedokáže být jen představit.

„Manželské a partnerské vztahy poznamenané násilím jsou charakterizovány ambivalentním citovým poutem, které má své zákonitosti“ (Voňková, Spoustová 2008, s. 65).

1.4 Formy domácího násilí

Kombinace psychického a fyzického násilí je nejčastější formou domácího násilí. Jedná se o kombinaci, která nadále bývá provázána i se sociálními a ekonomickými hledisky.

„Domácí násilí již není synonymem pro partnerovo (mužovo) týrání ženy, ale je definováno jako opakované, dlouhodobé a zpravidla eskalující násilí fyzického, psychického, sexuálního, sociálního a ekonomického rázu, které vytváří jednoznačně asymetrický vztah a vede ke stabilnímu rozdělení rolí na násilnou a ohroženou osobu“ (Čírtková 2008, s. 9).

Psychické násilí

Psychické násilí můžeme považovat ve většině případů domácího násilí za první z realizovaných forem. Samotným spouštěčem takové formy týrání může být a nejčastěji bývá stresovaná situace a snížená odolnost násilné osoby, popřípadě jeho citová, sociální nevyzrálost či labilita. V případě psychického násilí se jedná o formu, která je také z hlediska dokazování orgánů činných v trestním nejsložitější, neboť takováto jednání, zejména pak v prvotní fázi, nejsou doprovázena druhotnými viditelnými konsekvencemi. Za typické příklady psychického násilí můžeme považovat urážky, znevažování, ponižování, zákazy, vyhrožování, zastrašování, vydírání, velmi hrubé jednání. Všechny uvedené příklady pak mají za cíl dát ohrožené osobě najevo dominanci a nadřazenost. U této formy domácího násilí je

tedy nadměru složité prokázat takováto jednání, přičemž drtivá většina závěrů šetření orgánu Policie ČR, případně správních orgánů končí závěrem, že jde o takzvané tvrzení proti tvrzení mezi osobou násilnou a ohroženou. Tyto rozhodnutí pak utvrzují jednání pachatele v přesvědčení, že za své jednání nemusí nést odpovědnost.

„Vymezit čistě psychické domácí násilí není jednoduché. Z definice plyne, že musí jít o opakované, zpravidla eskalující, řečové (slovní) nebo jiné nekontaktní projevy agrese, které vytváření asymetrický partnerský vztah a poškozují duševní stabilitu, či přímo duševní, ale i tělesné zdraví oběti (například vyšší nemocnost v důsledku ztráty imunity). Rozhodující je přitom úmysl násilné osoby, tj. devalvovat, terorizovat či zastrašovat partnera, a subjektivní pocit ohrožené osoby (cítí se deptána, ponižována ve své lidské důstojnosti a z týrající ho partnera má intenzivní strach“ (Čírtková 2008, s.23).

Emocionální násilí

Pod tímto pojmem rozumíme neustálou a cílenou kontrolu činnosti oběti, tedy kam chodí, koho navštěvuje a s kým je ve styku. Rovněž tak zesměšňování nebo prohlašování ohrožené osoby za blázna. Útoky násilné osoby jsou dále zaměřeny na citové vydírání či obviňování v téměř každé situaci. Samotné útoky pak nemusejí vždy směřovat přímo na osobu oběti, ale mohou být směřovány na věci ve výlučném vlastnictví osoby ohrožené, jako jsou fotografie, předměty představující vzpomínky oběti, dárky nebo věci z dědictví s cílem způsobit bolest a dokázat tak nadřazenost osoby násilné. Časté jsou také útoky proti osobám blízkým osobě ohrožené, ve smyslu pomlouvačném či situování těchto osob do ponižujících souvislostí.

„Jevová pestrost psychického týrání je skutečně značná. Za psychické týrání je v odborné literatuře obvykle považováno jednání, které způsobuje oběti emocionální rány či újmu, tj. například snížené sebevědomí, pocity méněcennosti, ztrátu životní pohody, duševní rovnováhy a radosti ze života, ale také strach a nezdravou závislost na partnerovi, vymizení schopnosti se samostatně rozhodovat, v extrémní poloze pak beznaděj až sebevražedné myšlenky či sklony (viz například Hirigoyen, 2002)“ (Čírtková 2008, s. 20).

Fyzické násilí

Fyzické násilí je přirozené pokračování předcházejících dvou forem násilí. Spouštěčem fyzického násilí mohou být opět reakce na stresové situace. K fyzickému násilí se osoba násilná uchyluje v případech, kdy se osoba podrobená psychickému

či emocionálnímu násilí pokouší bránit. V takovýchto případech se osoba násilná uchyluje k fyzickému násilí pro potřebu potvrdit si sama sobě svou nadřazenost nad obětí. Dokazování své dominance hraje v pocitech osoby násilné osoby důležitou roli, neboť tímto se osoba násilná vyrovnává s frustrací, jež neumí jiným způsobem ventilovat. Intenzity fyzických útoků nastupují pozvolna, kdy dochází nejprve k drobným dílčím napadání. Mezi tyto drobné agrese zahrnujeme fackování, tahání za vlasy či končetiny, krátkodobá škrcení či strhávání oděvů. Úmyslem těchto jednání osoby násilné není přímo vyvolat zranění, nýbrž jde o jednání v úmyslu opětovně navodit dominanci. Po těchto lehčích formách agrese nebývá na tělech obětí patrná nějaká viditelná zranění. Již zcela nemožné je zadokumentování těchto útoků v případech, kdy se oběť rozhodne oznámit takováto napadení po nějakém časovém odstupu.

„Násilná kriminalita je součástí kriminality obecné, kam patří vedle klasických násilných činů také šikana, mobil, stalking a domácí násilí. Obecně se má za to, že násilí je vyvoláno agresí – úmyslných jednáním, spočívajícím v ubližování a napadání“ (Voňková, Spoustová 2008, s. 35).

U násilných osob, které nedokáží v reakci na spouštěče a to ať zaviněných a v případech domácího násilí v mysli pachatele často konstruovaných ovládat svá jednání a ztrácejí veškeré zábrany, dochází k fyzickému násilí ve formě těžkého útoku na zdraví osoby ohrožené. Tyto jednotlivé útoky jsou pak samy o sobě kvalifikované způsobit těžší až závažná zranění. Mezi tyto projevy agrese můžeme zařadit údery a kopy do různých částí těla, bití hlavy o různý nábytek či zdi, dlouhodobější škrcení. Pachatel je pak veden pudem způsobit bolest a strádání oběti. Zde v těchto případech je pak možno zadokumentování následků zejména pak provedeným ošetřením u lékaře a vydáním lékařské zprávy případně zhotovením znaleckého posudku.

Mezi nejtěžší formy fyzických útoků, kterých se převážně dopouští násilné osoby s poruchami osobnosti či sklony k agresí s poruchou sebeovládání, patří útoky, jež způsobují těžké újmy na zdraví, tedy zmrzačení, ochromení údu, poškození důležitého orgánu, zohyzdění, podstatné oslabení nebo ztrátu funkce smyslového ústrojí. Rovněž jsou tyto útoky způsobitelné přivodit smrt oběti. Speciálních chováním je pak mučení, kdy je oběť vystavena krutému a nelidskému fyzickému útoku po delší, stále trvající dobu.

Voňková, Spoustová (2008, s. 66) citují názor Mazaregala, který se vztahuje k intimnímu násilí *„Pro intimní násilí, které se odehrává mezi manželi (partnery), je typické stupňující se násilí v momentě, kde se chce oběť odpoutat od dominantní osoby.“*

Sexuální násilí

V případech sexuálního násilí nehovoříme pouze o jako aktu znásilnění. Mezi sexuální násilí lze zařadit celou škálu jednání, jež jsou převážně pro ženy zcela nepřijatelné. Jedná se i o případy nucení do různých sexuálních praktik, považování oběti za pouhý sexuální objekt, nucení k sexu samotnému či sexuální obtěžování.

„Násilí mezi partnery je též někdy označováno jako intimní násilí (intimate violence) nebo partnerské zneužívání (partner abuse). Termín násilí v rodině a domácnosti (Gewalt in der Familie und naher Umgebung, häusliche Gewalt), zahrnuje široké spektrum rodinných vztahů mezi předky, potomky, sourozenci, manželi současnými nebo minulými, druhem a družkou“ (Voňková, Spoustová 2008, s. 15)

Ve zcela drtivé většině případů, jsou osobami násilnými muži. Případy, kdy pachatelkou sexuálního násilí je žena, bývá anomálií. V praxi pak bývá tento druh násilí spíše doménou mužskou.

I v tomto případě pak hovoříme, že sexuální násilí bývá spojeno s jinými formami domácího násilí, zejména pak fyzickým či ekonomickým.

Sexuální násilí i v podobě jednotlivých incidentů, bývá významným zásahem do integrity oběti, při kterém dochází ve značné míře k morální a psychické újmě. Důsledkem tohoto bývá neschopnost nebo neochota navazovat intimní vztahy k následujícím partnerům. Z důvodu reakce okolí, strachu nebo nedůvěry, není schopna většina obětí oznámit takováto jednání orgánům činným v trestním řízení.

Sociální násilí

Sociální násilí se projevuje zákazy osoby násilné osobě ohrožené v kontaktu s přáteli nebo rodinou. Cílem je oběť sociálně izolovat. Tímto je sledován cíl znemožnění ohrožené osoby ve vytvoření sociálního zázemí, ve kterém by mohla hledat pomoc. Ze strany násilné osoby je jednostranně rozhodováno, kdy, kde a s kým se bude stýkat a za jakých okolností, tedy rozhodovat o všem co bude osoba ohrožená dělat ve svém čase. K tomuto mohou být často využívány děti jako prostředek nátlaku.

„Domácí násilí je označováno jako závažný sociálně patologický jev. Zvýrazňuje se hlavně devastující dopad na celou rodinu, která přestává plnit své funkce. Domácím

násilím tak trpí nejen fyzicky či jinak týraná osoba (tj. přímá oběť), ale i další členové rodiny, zejména děti“ (Čírtková 2006, s. 195, 196).

Ekonomické násilí

K ekonomickému násilí dochází ve společném soužití osob a spočívá v zamezení či omezení přístupu k finančním zdrojům či jiným majetkovým právům, ze strany osoby násilné. Uskutečňuje se především v případech, kdy zúčastněné osoby mají rozdílné příjmy a osoba ohrožená je pak zcela popřípadě z části závislá na příjmech osoby násilné. Rovněž tak v případech, kdy obydlí je v majetku osoby násilné. Ekonomického násilí pak využívá osoba násilná za účelem podrobení vůle osoby ohrožené a to zejména omezením přístupu k finančním zdrojům. Takto má pak osoba násilná plnou kontrolu nad výdaji osoby ohrožené případně dětí, které sdílejí s touto společnou domácnost. Z důvodu ekonomické závislosti je pak osoba ohrožená schopna dlouhodobě snášet chování osoby násilné.

1.5 Domácí násilí a jeho vývojové fáze

Domácí násilí není jednorázovým incidentem, který se udál mezi jednotlivými účastníky. Samotné domácí násilí má svůj vývoj v čase, ale také jednotlivé, často se opakující etapy. Někteří autoři již popsali určité opakující se fáze. Čírtková v publikaci *Moderní psychologie pro právníky* uvádí, že:

„Domácí násilí se koncentruje do občasných krátkých úseků, po kterých následují dlouhá období klidu. Podle teorie fenoménu zahrnuje základní cyklus tři fáze:

- 1. Fázi narůstání napětí*
- 2. Fázi násilí*
- 3. Fázi klidu či zdánlivých libánek*

V tomto vzorci časově dominují fáze č. 1 a 3. K násilným incidentům může docházet například jednou za půl roku či v ještě delších časových intervalech“ (Čírtková 2008, s. 12).

Voňková, Spoustová se v publikaci *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*, zmiňují že:

„Domácí násilí je mimo jiné charakterizováno závislostí oběti na pachateli a střídajícími se obdobími klidu, násilí, usmíření, resp. cykly lásky a nenávisti“ (Voňková, Spoustová 2008, s. 66).

1.6 Příčiny podílející se na vzniku domácího násilí

Příčiny, jež se podílejí na vzniku domácího násilí, jsou podmiňovány mnoha faktory. Stejně jako u vývojových fází se tomuto problému věnovalo vícero autorů. Jak uvádění Voňková, Spoustová, v publikaci *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*, tak:

„Od konce sedmdesátých let se zejména v angloamerické kriminologii hledají příčiny domácího násilí, které byly postupně shrnuty v teorie:

1. *Individuálních faktorů, které spočívají ve vnitřní psychice obou partnerů, specifických rysech osobnosti, eventuálně psychopatologii osobnosti. Individuální teorie se soustřeďuje na poznání, psychiky, individuality osobnosti a psychopatologii obou partnerů. Nebyly nalezeny žádné faktory, které by objasnily týrání partnerek/-rů.*
2. *Sociálně-psychologických faktorů jako jsou zážitky v dětství, které vyúsťují v mezigenerační přenos intimního násilí. Některé výzkumy naznačují, že k opakovanému soužití s násilnou partnerkou inklinují spíše muži. Ženy pokud se vymaní z násilného vztahu, se dalšího násilného vztahu vystříhají; sociálně-psychologické teorie zkoumají psychologické charakteristiky osobnosti spolu se sociálními proměnnými.*
3. *Sociálně kulturních faktorů, které příčinu domácího násilí vidí „v sociálně strukturované nerovnoprávnosti, kulturních postojích a normách ovlivňujících rodinné vztahy“. Sociálně kulturní teorie vysvětlují výskyt domácího násilí sociálně strukturovanou nerovnoprávností a kulturními postoji a normami v rodinných vztazích;*
4. *Feministické teorie poskytují rovněž sociálně kulturní vysvětlení týrání žen. Jedná se o snahu kontrolovat, s kým se žena stýká, k čemu může mít přístup, co může dělat. Toto týrání není o manželských konfliktech nebo o zvládnutí hněvu, ale*

o uplatnění moci“ (Voňková, Spoustová 2008, s. 46).

Čírtková, pak v publikaci *Moderní psychologie pro právníky*, uvádí, že:

„Z pohledu praxe je při hledání příčin domácího násilí užitečné vycházet z integrujícího modelu, který kombinuje různé teorie. Takový model sice rezignuje na přísně kauzální přístup, protože směřuje příčiny, zdroje i facilitující okolnosti, ale zato dobře postihuje všechny faktory, které se na vzniku jevu v konkrétním případě podílejí. Integrující model identifikuje čtyři roviny kauzálních činitelů domácího násilí

Makrosystémové faktory (*společenské normy, předsudky atp. související s domácím násilím, reakce společnosti na tuto problematiku*),

Exosystémové faktory (*postavení a problémy rodin, reakce institucí na domácí násilí*),

Mikrosystémové faktory (*moc a kontrola uvnitř rodin, typy interakce*),

Individuální (*ontogenetické, psychologické*) *faktory hlavních aktérů domácího násilí“*
(Čírtková 2008, s. 42).

2 Rozpoznatelnost domácího násilí

Samotné rozpoznání domácího násilí vychází především ze znalosti pojmů souvisejících s tímto problémem. Nejčastěji pak vychází z komplexních šetření konaných orgány činnými v trestním řízení. Tyto pak jednání prověřují na základě přijímaných oznámení. Poukázat na podezření, že v jisté rodině či partnerském svazku může docházet k tomuto jevu, však mohou další subjekty a to zdravotnictví, školství, státní správy či takovéto podněty mohou vycházet od fyzických osob. V případě zaměstnanců ve zdravotnictví jsou to především praktičtí lékaři, gynekologové, psychologové či jiní lékařští specialisté, ošetřující případné oběti, které vyhledali lékařskou pomoc po útoku osoby násilné. U pracovníků ve školství se pak zejména jedná o jednotlivé konkrétní učitele, kteří jsou v přímém spojení s případnými oběťmi domácího násilí, případně pracovníky pedagogicko - psychologických poraden, kteří se rovněž dostávají do styku s těmito osobami. Zachycení případných příznaků odůvodňujících podezření na domácí násilí je u těchto pracovníků o to důležitější, že se vztahuje v převážné míře k mladistvým a nezletilým, kteří si nakonec samy ani nemusejí uvědomovat závažnost své situace, jako oběti domácího násilí. Mezi fyzické osoby, které mohou podat oznámení naznačující podezření o domácím násilí, pak můžeme zařadit samotné oběti domácího násilí, další členy rodiny nebo vztahu, v němž se domácí násilí odehrává a ostatní fyzické osoby, mezi něž můžeme zařadit sousedy, spolupracovníky z místa zaměstnání či náhodné osoby případných svědků. Za jistých okolností pak může být oznamovatelem i samotná násilná osoba, tedy přímo osoba pachatele.

2.1 Pracovníci ve zdravotnictví – lékaři

Pro jednotný postup lékařů, kteří poskytují zdravotní péči osobám, které jsou ohroženy domácím násilím, vydalo Ministerstvo zdravotnictví České republiky, *Metodický pokyn ministerstva zdravotnictví pro postup lékařů při poskytování zdravotní péče osobám ohroženým domácím násilím*, Věstník 6/2008. Jedná se o doporučující metodický pokyn,

dle něhož je možno postupovat i v případech, kdy jde jen o pouhé podezření na ohroženou osobu. Tento lze pak využít i jinými zdravotnickými pracovníky. V tomto metodické pokynu je obecně formulován pojem domácího násilí, kde jsou uvedeny formy, a znaky domácího násilí. Ve vztahu k dětem jsou zde definovány tři formy domácího násilí, jež je páčání na dětech. V první formě je zde uveden syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte, ve druhé formě pak dítě v roli svědka násilí mezi rodiči či partnery a ve třetí formě pak samotné agresivní chování dítěte vůči rodinným členům. Rovněž jsou zde uvedeny známky podezření k osobě ohrožené. Zde pak patří např. vícečetná poranění, zejména hlavy či obličeje, nebo krku. Poranění ženy v době těhotenství zejména břicha a prsou. Četná obranná poranění nebo neuspokojivá vysvětlení jak ke zranění došlo atd. Metodický pokyn pak uvádí postupy lékaře při jednání s ohroženou osobou, zpracování záznamů ve zdravotnické dokumentaci, poskytování péče a oznamovací povinnost. Součástí tohoto pokynu jsou pak odkazy na důležité kontakty na organizace, poskytující rady, podporu a pomoc.

V úzké souvislosti s tímto metodickým pokynem je pak Ministerstvem zdravotnictví vydáno také metodické opatření *Postup lékařů primární péče při podezření ze syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte (sy. CAN)*, Věstník 3/2008. V článku 1 tohoto metodického opatření je pak uvedena definice sy. CAN „*Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte (sy. CAN), je soubor nepříznivých příznaků v nejrůznějších oblastech zdravotního stavu a vývoje dítěte i jeho postavení ve společnosti, především v rodině. Jsou výsledkem převážně úmyslného ubližování dítěti, způsobeného nebo působeného nejčastěji jeho nejbližšími vychovateli, hlavně rodiči. Za týrání, zneužívání a zanedbávání dítěte se považuje jakékoliv nenáhodné, preventabilní, vědomé (případně i nevědomé) jednání rodiče, vychovatele nebo jiné osoby vůči dítěti, které poškozují tělesný, duševní i společenský stav a vývoj dítěte, popřípadě způsobuje jeho smrt. Nejčastějším jevem, ale nejhůře prokazatelným, je psychické týrání dítěte. Nejčastěji jsou pachatelé osoby z nejbližšího okolí dítěte“.*

Metodické opatření pak uvádí charakteristická rizika, která vedou k sy. CAN. Jde o rizikové dítě, rizikové vztahy v rodině a celospolečenská rizika. V případech rizikového dítěte jde například o dítě narozené z nesledované gravidity, nedonošené, narozené mimo zdravotnické zařízení, chronicky či opakovaně nemocné, s postižením atd. Jako příklady rizikových vztahů v rodině jsou uvedeny děti nezletilých rodičů, děti nechtěné, děti rodičů se závislostí, děti které žijí v prostředí domácího násilí či vyrůstající prostředí, kde je zvýšená

kriminalita atd. Do celospolečenských rizik jsou pak zahrnuty děti imigrantů, etnických skupin, uprchlíků hledajících azyl, děti žijící v chudobě či děti rodičů bez zaměstnání atd..

Metodické opatření také uvádí způsoby týrání a to fyzické, psychické týrání a šikanování, sexuální týrání a zneužívání a zanedbání péče s uvedením charakteristik, které se projevují jednotlivými uvedenými způsoby týrání. V případech fyzického týrání jde o modřiny, popáleniny, fraktury. V případech psychického týrání a šikanování jde o projevy postupného narůstání pocitu neštěstí, podceňování, či neúspěšnosti a beznaděje. Navenek může být dítě samotářské a bez kamarádů. U těchto dětí se zhoršuje školní prospěch, či se objevují bolesti na různých částech těla, nebo i pomočování či pokálení. Případy sexuálního týrání a zneužívání vykazují specifické a nespecifické symptomy. Mezi specifické pak patří hematomy na pohlaví, známky deflorace nezletilých dívek, gravidita nezletilých dívek, pohlavně přenosné choroby atd. Mezi nespecifické patří například poruchy spánku, bolesti břicha, zvracení, fobie, zhoršení prospěchu, asociální chování atd. Pro zanedbávané děti jsou pak charakteristické depresivní nálady, opožděný vývoj, vnějšková zanedbanost, vyšší úrazovost, nerespektování doporučení zdravotníků atd. Mezi rizika vedoucí k sy. CAN pak patří také komerční sexuální zneužívání dětí. Jedná se o tři formy, a to dětskou prostituci, dětskou pornografii a obchod s dětmi. Následně jsou v metodickém opatření uvedeny doporučené postupy a oznamovací povinnosti lékařů při podezření na sy. CAN.

2.2 Pracovníci ve školství – učitelé

Pro postupy školských zařízení a škol, vydalo ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy *Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních* účinné od 1.11.2010 č.j. 21291/2010-28. Metodické doporučení mimo jiné pod písm d) čl. 1 „*doporučuje postupy škol a školských zařízeních (dále jen „školy“) při výskytu vybraných rizikových forem chování dětí a mládeže (viz příloha č. 1-14)*“. V bodě 3 a 4 čl. 1 pak uvádí:

„(3) Aktivita škol jsou cíleně směřovány k prokazatelně efektivní specifické primární prevenci a eliminaci aktivit z oblasti neefektivní primární prevence. K rozpoznání a zajištění pomoci včasné intervence nebo krizové intervence zejména v případech:

- traumatických zážitků – domácího násilí*

- šikanování
- násilného chování
- týrání a zneužívání dětí, včetně komerčního sexuálního zneužívání
- ohrožování výchovy dítěte
- experimentování s návykovými látkami (legální a nelegální návykové látky)
- rizikových stravovacích návyků vedoucí k poruchám příjmu potravy (mentální bulimie, mentální anorexie).

(4) Toto metodické doporučení je určeno pro právnické osoby vykonávající činnost škol a školských zařízení zřizovaných MŠMT. Doporučováno je k využití i ostatním školám zapsaným do školského rejstříku a poskytovatelům služeb souvisejících se vzdáváním a výchovou. Součástí Metodického doporučení je praktický návod pro školy „Co dělat když“, který obsahuje velice detailní a přitom praktické doporučení ředitelům škol a školním metodikům prevence, jak se zachovat při výskytu určitého rizikového chování ve školách“.

Příloha č. 5, uvedeného Metodického doporučení pak obecně vysvětluje samotný pojem sy. CAN. Rovněž tak pro potřeby školských pracovníků uvádí charakteristické projevy postiženého dítěte ve vztahu ke změnám chování dítěte a známek na těle dítěte. Mezi změny v chování dítěte se zahrnuje celková stísněnost, nezájem o dění, úzkost a vyděšené reakce v přítomnosti konkrétních dospělých osob či v situaci, kdy je s dospělým samo, vyhýbání se školním aktivitám, potíže se soustředěním, zhoršení prospěchu, neomluvené absence, sebepoškozování, útěky z domova atd. Do známek na těle dítěte se zahrnují modřiny, řezné rány, otoky částí těl jako jsou rty a obličej, opakovaná zranění, opakované zlomeniny, stopy po svazování, poranění uší, otisky rukou atd. Pro vysledování zanedbávaného dítěte lze sledovat také některé známky zanedbání. Jedná se především o známky trvalého hladu, chudé slovní zásoby, podvýživy, špatnou hygienu, nevhodné oblečení s ohledem na počasí, vyčerpanost, zkažené zuby, přepracovanost, útěky z domova atd. Zanedbávané dítě se může vyznačovat také jistými projevy. Zde se jedná například o chudý případně značně špatný vztah s rodiči, je neobvykle unavené ba přímo apatické a někdy také naopak nezvládnutelné, jí hltavě a hladově, má potíže s učením, otálí s odchodem domů, žebra o věci, peníze nebo jídlo atd. V případech zjištění domácího násilí nebo výskytu týrání či zanedbávání musí informován ředitel školy či školského zařízení a to i v případech podezření těchto jevů. Takováto zjištění pak řeší školní metodik prevence spolu s výchovným poradcem, třídním učitelem, školním psychologem, s pediatrem, školským poradenským zařízením a orgánem sociálně právní ochrany dítěte, dle spádové oblasti kam škola patří. Po rodičích jsou učitelé

dítěti nejbližší. Samotný pedagog tedy může výrazným způsobem zamezit týrání dítěte a tomuto dítě může pomoci ukončit další fyzické a psychické týrání. Prvořadým předpokladem tohoto je však schopnost rozpoznat příznaky doprovázející psychicky či fyzicky týrané případně zanedbávané dítě. V tomto případě lze obecně vycházet ze znaků doprovázejících fyzické týrání, změny chování doprovázejících psychické týrání a registrování známek zanedbávání a projevy zanedbávaného dítěte. Takovéto signály mohou být například zhoršení prospěchu, výrazná změna chování ke spolužákům, změna osobnosti dítěte, nebo již zmiňované stopy po fyzickém násilí a to nejen ve smyslu modřin a jizev, ale také doprovodných signálů v podobě omezení hybnosti atd. V případě zjištění podezření na uvedené jevy, je rozhovor se žákem klíčový. V příloze č. 5 Metodického doporučení se hovoří *„Když učitel po zpozorování neklamných známek vzbuzujících podezření na syndrom týraného dítěte dojde k závěru, že dítěti je třeba pomoci, měl by se vždy nejdříve pokusit navázat s žákem osobní kontakt. Nejlepší je, když se ho někde v soukromí dotáže na to, proč má například na těle modřiny nebo třeba proč v poslední době odchází ze školy jako poslední zatímco dříve byl naopak mezi prvními, kdo pospíchali domů“*. Samotnou komunikaci pak může zjednodušit neformální způsob komunikace a dobrý vzat mezi učitelem a žákem. Zásadní se zde pak jeví způsob a vedení tohoto rozhovoru ze strany učitele. V případech, kdy se dítě, u něhož je podezření na týrání či zneužívání nesvěří je možnost obrátit se na příslušné psychologické-poradny, případně poučit takovéto dítě o možnosti, obrátit se na Linku bezpečí. Rovněž lze citlivým způsobem případné pochybnosti potvrdit či vyvrátit mezi spolužáky. Stejně tak je důležité přizvat do procesu rodiče či zákonné zástupce, neboť problém nemusí být striktně v rodině či okruhu nejbližších rodinných zástupců, ale například v šikaně se straní spolužáků. U případů sexuálního zneužívání je v příloze č. 5 Metodického doporučení toto definováno *„Sexuální zneužívání – je každé nepřiměřené vystavení dítěte sexuálnímu činu nebo chování, které vede k upokojení potřeb zneuživatele“*. Stanovuje se i postup pro případy kdy se dítě o sexuálním zneužívání svěří pedagogovi osobně. V rámci školy nebo školského zařízení, školního stupně či samotné třídy lze v případech prevence či odhalování příznaků týrání, zneužívání, zanedbávání, ale také například i šikany, využívat anket, dotazníků případně setkání žáků s odborníky přizvanými k besedám apod. V případech zjištění domácího násilí či jiné formy týrání či zanedbávání, volí pedagog adekvátní postupy. Tyto jsou dány především Trestním zákoníkem tedy zákonem č. 40/2009 Sb., a zákonem č. 359/1999Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, tedy vyrozumění orgánů činných v trestním řízení a orgánů sociálně-právní ochrany dětí.

2.3 Pracovníci orgánů sociálně-právní ochrany dětí

Pro postupy pracovníků v případech domácího násilí vydalo Ministerstvo práce a sociálních věcí *Metodické doporučení MPSV č. 3/2010 k postupu orgánů sociálně-právní ochrany dětí v případech domácího násilí*. Metodické doporučení je především určeno pro orgány sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD) v úrovni krajských úřadů, obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a obecních úřadů.

V Metodickém doporučení jsou pak v první části uvedeny obecné informace o problematice domácího násilí, charakteristika domácího násilí, základní znaky domácího násilí, formy domácího násilí, stejně jako postavení dítěte jako přímé či nepřímé oběti. Zároveň je zde uvedeno že *„Dítě jako oběť domácího násilí je třeba vždy považovat se ohrožené dítě, kterému je zaručeno poskytnutí sociálně-právní ochrany dětí v souladu s § 6 odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů“*. Ve druhé části Metodického doporučení jsou uvedeny právní prostředky ochrany, zejména pak Institut vykázání ze společného obydlí ve smyslu zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky a policejních metodik. Dále pak předběžného opatření soudu ve smyslu ustanovení § 76b zákona č. 99/1963 Sb., Občanského soudního řádu. V třetím bodě uvedeného Metodického doporučení jsou pak popsány role OSPOD při řešení případů domácího násilí. Je povinností OSPOD vyhledávat a vést evidenci dětí, které jsou ohroženy domácím násilím.

„OSPOD mohou údaje o dítěti ohroženém domácím násilím zjistit:

- z vlastní činnosti*
- oznámením od jiného OSPOD*
- na základě upozornění fyzické osoby podle § 7 odst. 2 zákona o SPOD*
- na základě žádosti dítěte o poskytnutí pomoci podle § 8 odst. 1 zákona o SPOD*
- na základě žádosti rodiče dítěte o poskytnutí pomoci podle § 9 zákona o SPOD*
- splněním oznamovací povinnosti subjekty uvedenými v § 10 odst. 4 zákona o SPOD*
- na základě upozornění jiných subjektů, kterým nesvědčí oznamovací povinnost podle § 10 odst. 4 zákona o SPOD“*

2.4 Policie České republiky

Zvláštní postavení v problematice domácího násilí má Policie České republiky. Toto její postavení vychází zejména z ustanovení § 2 zákona č. 273/2008Sb., o Policii České republiky. V tomto ustanovení je pak uvedeno že, „*Policie slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropských společenství nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu (dále jen „mezinárodní smlouva“)*“.

V souvislosti s domácím násilím pak Policie ČR koná jak v působnosti přestupkového zákona, tedy zákona č. 200/1990Sb., o přestupcích, tak i trestního zákoníku, tedy zákona č.40/2009 Sb..

V případech domácího násilí, vztahujícím se k přestupkovému jednání, koná Policie ČR šetření zejména k přestupkům proti občanskému soužití či přestupkům proti majetku dané podle zákona č. 200/1990Sb., o přestupcích, přičemž tento zákon také vymezuje pojem přestupku a poučování.

§ 2 Pojem přestupku

(1) Přestupkem je zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v tomto nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin.

(2) Přestupkem není jednání, jímž někdo odvrací

a) přiměřeným způsobem přímo hrozící nebo trvajícím útok na zájem chráněný zákonem nebo

b) nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému zákonem, jestliže tímto jednáním nebyl způsoben zřejmě stejně závažný následek než ten, který hrozil, a toto nebezpečí nebylo možno v dané situaci odvrátit jinak.

V souvislosti s domácím násilím, se pak zcela nejčastěji v rámci přestupkového jednání, osoby násilně dopouštějí porušení ustanovení § 49 přestupků proti občanskému soužití a § 50 přestupků proti majetku.

V ustanovení § 49 se u přestupků proti občanskému soužití jedná zejména o ublížení na cti, urážky, vydání osob v posměch, nedbalostní ublížení na zdraví, vyhrožování újmami

na zdraví, drobnými ublíženými na zdraví, schválnosti či jiné hrubé jednání. Jedná se tedy o dílčí drobná jednání, případně opakovaná drobná, jež nemají charakter trestného činu. V ustanovení § 50 se u přestupků proti majetku jedná především o úmyslné způsobení škody na majetku osoby ohrožené a to zejména krádeže, zpronevěry, případně ničení či poškozování věcí ve vlastnictví osoby ohrožené.

V souvislosti s uvedenými ustanovení je pak důležité poučení poškozené – ohrožené osoby ve smyslu ustanovení § 68 uvedeného zákona. Zde se pak hovoří o tom, že přestupky podle § 49 odst. 1 písm. a), se projednávají pouze na návrh postižené osoby a písm. b,c) uvedeného ustanovení, které jsou spáchány mezi osobami blízkými, se rovněž tak projednávají jen na návrh těchto postižených osob. Obdobné je to pak u ustanovení § 50. U těchto přestupků, jež lze projednat jen na návrh, je tento nutno podat do tří měsíců, dle v tomto ustanovení uvedených podmínek. V předmětném ustanovení je taxativně vyjmenováno, kdo je osobou blízkou.

Přesné znění paragrafových znění § 49, § 50 a § 68 zákona o přestupcích, je pak uvedeno v příloze č. 6.

V případech domácího násilí závažnějšího charakteru, může dojít k naplnění skutkových podstat trestných činů, jež jsou uvedeny v Trestním zákoníku tedy v zákoně č. 40/2009 Sb.. V tomto ohledu pak Policie ČR koná ve smyslu uvedeného zákona a Trestního řádu, tedy zákona č. 141/1961 Sb..

Trestní zákoník tedy vymezuje samotný pojem trestný čin, který zní:

„§ 13 Trestný čin

(1) Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.

(2) K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti“.

V souvislosti s domácím násilím se osoba násilná může zejména dopustit trestního jednání spočívající v naplnění skutkových podstat uvedených ve zvláštní části Trestního zákoníku a to zejména § 140 Vražda, § 145 Těžké ublížení na zdraví, § 146 Ublížení na zdraví, § 171 Omezování osobní svobody, § 175 Vydírání, § 177 Útisk, § 182 Porušení tajemství dopravovaných zpráv, § 184 Pomluva, § 185 Znásilnění, § 186 Sexuální nátlak,

§ 187 Pohlavní zneužití, § 198 Týrání svěřené osoby, § 199 Týrání osoby žijící ve společném obydlí, § 205 Krádež, § 228 Poškození cizí věci, § 337 Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání a § 353 Nebezpečné vyhrožování. K trestní odpovědnosti u vyjmenovaných ustanovení je pak nutno úmyslného jednání, tak jak je uvedeno v ustanovení § 13 trestního zákoníku. Ustanovení jednotlivých paragrafových znění je pak v plném rozsahu uvedeno v příloze č. 5.

Trestný čin dle § 140 Vražda, pak zahrnuje úmyslné usmrcení jiného, přičemž postih pachatelů se zvyšuje při jednání z rozmyslem, či na základě předchozího uvážení. Dále se postih pachatelů zvyšuje, pakliže je tento trestný čin spáchán na osobách uvedených v odstavci 3, případně zvláště surovým způsobem nebo trýznivých způsobem, nebo pro majetkový prospěch či zavrženíhodné pohnutky.

Trestný čin dle § 145 Těžké ublížení na zdraví, pak ve své skutkové podstatě zahrnuje úmyslné způsobení těžké újmy, kdy k naplnění je nutno, aby úmysl pachatele směřoval k tomuto následku. I v tomto případě se postih pachatelů zvyšuje, je-li tento čin spáchán na vyjmenovaných osobách uvedených v odstavci 2 uvedeného ustanovení.

Trestný čin dle § 146 Ublížení na zdraví, je ve své podstatě obdobný § 145, kdy zákon nevyžaduje způsobení těžké újmy. I v tomto případě se postih pachatelů zvyšuje, je-li tento čin spáchán na vyjmenovaných osobách uvedených v odstavci 2 uvedeného ustanovení.

Trestný čin dle § 171 Omezování osobní svobody, zahrnuje jednání, kdy je poškozeným bráněno bez oprávnění v užívání osobní svobody. Zde je pak chráněna osobní svoboda v souvislosti se svobodou pohybu. Bránění pak nelze snadno překonat.

Trestný čin dle § 175 Vydírání, spočívá v nucení ke konání, opominutí nebo strpění na základě předchozího násilí, nebo pohrůžky násilí či pohrůžky jiné těžké újmy. Trestní postih se pak zvyšuje, pakliže je tento čin spáchán se zbraní, či je-li způsobena tímto činem těžká újma poškozeného na zdraví.

Trestný čin dle § 177 Útisk, pak ve své podstatě zahrnuje jednání pachatele, který poškozeného nutí, aby tento něco konal, nebo opominul či trpěl, zneužívaje při tomto jeho závislosti nebo tísně. Zde je pak chráněna svoboda rozhodování člověka.

Trestný čin dle § 182 Porušení tajemství dopravovaných zpráv. V souvislosti s domácím násilím se jedná o případy, kdy osoba násilná například otevírá a čte dopisy nebo

elektronické zprávy osoby ohrožené bez jejího vědomí či souhlasu, případně využívá nebo prozrazuje obsahy, jež se takto dozvěděl.

Trestný čin dle § 184 Pomluva, zde se pak jedná o sdělování nepravdivých údajů, které jsou schopny do značné míry ohrozit vážnost poškozeného u spoluobčanů, poškodit jej v zaměstnání, případně narušit rodinné vztahy.

Trestný čin dle § 185 Znásilnění, pak ve své podstatě zahrnuje donucení k pohlavnímu styku pod pohrůzkou násilí, násilím, pohrůžky jiné těžké újmy, či k tomuto zneužije bezradnosti jiného. I v tomto případě se postih pachatelů zvyšuje, je-li tento čin spáchán na vyjmenovaných osobách uvedených v dalších odstavcích tohoto ustanovení.

Trestný čin dle § 186 Sexuální nátlak. Tento trestný čin pak postihuje jiné sexuální aktivity, než je soulož samotná toliko však za podmínky, že je toto spojeno s násilím, násilím, nebo pohrůžky jiné těžké újmy, či k tomuto zneužije bezradnosti jiného. I v tomto případě se postih pachatelů zvyšuje, je-li tento čin spáchán na vyjmenovaných osobách uvedených v dalších odstavcích tohoto ustanovení, nebo zneužitím závislosti či postavení.

Trestný čin dle § 187 Pohlavní zneužití. Podstata tohoto trestného činu spočívá ve vykonání soulože s dítětem, které je mladší patnácti let, případně jejím pohlavním zneužitím, které je jinak způsobeno. Trestní postih se zvyšuje v případech, kdy je dítě svěřené pachatelově doзору, nebo při zneužití jeho závislosti či pachatelově postavení

Trestný čin dle § 198 Týrání svěřené osoby. Jedná se o případy týrání osob, které jsou v pachatelově péči případně ve výchově. Trestní postih se zvyšuje formou provedení, následkem či počtem týraných.

Trestný čin dle § 199 Týrání osoby žijící ve společném obydlí. Jedná se o případy týrání osoby či osoby blízkých, nebo osob, které žijí s pachatelem ve společném obydlí. Trestní postih se zvyšuje formou provedení, následkem či počtem týraných.

Trestný čin dle § 205 Krádež. Skutková podstata spočívá v přisvojení si cizí věci tím, že se jí pachatel zmocní. Na rozdíl od přestupku dle § 50 se vyžaduje způsobení škody nikoli nepatrné. Trestní postih se zvyšuje výší následku či recidivou.

Trestný čin dle § 228 Poškození cizí věci. V případech domácího násilí se jedná o poškození, ničení věci ve výlučném vlastnictví osoby ohrožené ze strany osoby násilné. Trestní postih se zvyšuje výší následku.

Trestný čin dle § 337 Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání. U případů domácího násilí se jedná o opakované nebo závažné jednání směřující ke zmaření vykázání nebo předběžného opatření soudu.

Trestný čin dle § 353 Nebezpečné vyhrožování. Jedná se o případy vyhrožování zabitím, nebo těžkou újmou na zdraví případně jinou těžkou újmou. Toto musí být provedeno způsobem, jež je způsobilý vzbudit odůvodněnou obavu. Vychází se tedy z okolností případu. Trestní postih se zvyšuje, pakliže je čin spáchán na vyjmenovaných osobách v odstavci 2.

Z uvedených jednotlivých paragrafových znění trestných činů je patrné, že zasahují v průřezu do všech forem domácího násilí, tedy jak ekonomického, sociálního a sexuálního, tak i fyzického, emocionálního a psychického.

Přesné znění paragrafových znění uvedených trestných činů, je pak uvedeno v příloze.

V souvislosti s oprávněním Policie ČR provést vykázání násilné osoby, je postup policisty dán především ustanovením § 44 až 47 zákona o Policii České republiky a příslušnými interními předpisy, zejména pak *Závazným pokynem policejního prezidenta o provádění vykázání. č. 166/2009*. Policista tedy využívá institutu vykázání na základě ustanovení:

„§ 44

(1) Lze-li na základě zjištěných skutečností, zejména s ohledem na předcházející útoky, důvodně předpokládat, že se osoba dopustí nebezpečného útoku proti životu, zdraví anebo svobodě nebo zvláště závažného útoku proti lidské důstojnosti, je policista oprávněn vykázat tuto osobu z bytu nebo domu společně obývaného s útokem ohroženou osobou (dále jen „společně obydlí“), jakož i z bezprostředního okolí společného obydlí. Policista je oprávněn tuto osobu vykázat i v její nepřítomnosti.

(2) Vykázání trvá po dobu 10 dnů ode dne jeho provedení. Tuto dobu nelze zkrátit ani se souhlasem ohrožené osoby. Podáním návrhu na vydání předběžného opatření podle občanského soudního řádu v průběhu vykázání se doba vykázání prodlužuje do dne nabytí právní moci rozhodnutí soudu o tomto návrhu.

(3) Vykázání oznámí policista ústně vykázané i ohrožené osobě a vyhotoví potvrzení o vykázání, které jim předá proti podpisu. Součástí potvrzení o vykázání je vymezení prostoru, na který se vykázání vztahuje, uvedení totožnosti ohrožené a vykázané osoby, poučení

o právech a povinnostech vykázané osoby a adresa útvaru policie, u kterého si může vyzvednout kopii úředního záznamu o vykázání. Odmítne-li ohrožená nebo vykázaná osoba potvrzení o vykázání převzít nebo odmítne-li písemně potvrdit jeho převzetí, policista tuto skutečnost uvede v úředním záznamu.

(4) Není-li vykázaná osoba vykázání přítomna, poučení o jejích právech a povinnostech v souvislosti s vykázáním jí policista poskytne při prvním kontaktu. Je-li to možné, policista této osobě předá potvrzení o vykázání, v opačném případě ji poučí o možnosti převzít potvrzení o vykázání a kopii úředního záznamu o vykázání u příslušného útvaru policie; součástí poučení je i údaj o adrese tohoto útvaru.

(5) Nesouhlasí-li vykázaná osoba s vykázáním, může proti němu na místě podat námitky, které policista uvede v potvrzení o vykázání. Policista námitky předá bez zbytečného odkladu krajskému ředitelství příslušnému podle místa vykázání (dále jen „příslušné krajské ředitelství“). Vykázaná osoba může dále do 3 dnů ode dne převzetí potvrzení o vykázání podat příslušnému krajskému ředitelství námitky písemně. Lhůta pro podání námitek počíná běžet dnem následujícím po dni, kdy došlo k převzetí potvrzení o vykázání a je považována za dodrženu, jsou-li námitky nejpozději v její poslední den předány k poštovní přepravě nebo podány u příslušného krajského ředitelství. O tomto právu policista vykázanou osobu poučí před předáním potvrzení o vykázání.

(6) Shledá-li příslušné krajské ředitelství, že podmínky pro vykázání nebyly splněny, vykázání ukončí a o této skutečnosti vyrozumí ohroženou a vykázanou osobu bez zbytečného odkladu.

§ 45

(1) Vykázaná osoba je povinna

- a) opustit neprodleně prostor vymezený policistou v potvrzení o vykázání,*
- b) zdržet se vstupu do prostoru podle písmene a),*
- c) zdržet se styku nebo navazování kontaktu s ohroženou osobou,*
- d) vydat policistovi na jeho výzvu všechny klíče od společného obydlí, které drží.*

Policista vykázanou osobu poučí o následcích neuposlechnutí výzvy podle písmene d)

(2) Vykázaná osoba má právo

- a) vzít si ze společného obydlí věci sloužící její osobní potřebě, osobní cennosti a osobní doklady před splněním povinnosti podle odstavce 1 písm. a),*
- b) vzít si v průběhu vykázaní ze společného obydlí věci podle písmene a) a věci nezbytné pro její podnikání nebo pro výkon povolání; právo lze uplatnit jedenkrát a pouze v přítomnosti policisty, policista o výkonu tohoto práva ohroženou osobu předem informuje,*
- c) ověřovat provedení vykázaní zejména na čísle tísňového volání 158,*
- d) vyzvednout si kopii úředního záznamu o vykázaní u příslušného útvaru policie.*

(3) Policista poskytne vykázané osobě bez zbytečného odkladu informace o možnostech jejího dalšího ubytování a v souvislosti s tím nezbytnou součinnost. Od této osoby dále vyžádá adresu pro doručování.

§ 46

Policista poučí ohroženou osobu o

- a) možnosti podání návrhu na vydání předběžného opatření podle občanského soudního řádu,*
- b) možnosti využití psychologických, sociálních nebo jiných služeb v oblasti pomoci obětem násilí a*
- c) následcích vyplývajících z uvedení vědomě nepravdivých údajů, k nimž policista při vykázaní přihlíží.*

§ 47

(1) Územní rozsah prostoru, na který se vykázaní vztahuje, určí policista podle míry požadavku účinné preventivní ochrany osoby ohrožené útokem. Je-li v důsledku vykázaní ohrožen provoz objektu nebo znemožněn výkon zaměstnání vykázané osoby, policista o této

skutečnosti bezodkladně vyrozumí provozovatele objektu nebo zaměstnavatele vykázané osoby za účelem přijetí potřebných opatření.

(2) Při provádění úkonů souvisejících s vykázáním policista zajistí přítomnost nezúčastněné osoby; to neplatí, hrozí-li nebezpečí z prodlení.

(3) Do 24 hodin od vstupu policisty do společného obydlí zašle policista kopii úředního záznamu o vykázáni příslušnému intervenčnímu centru¹⁴) a soudu, který je příslušný k rozhodnutí o návrhu na vydání předběžného opatření podle občanského soudního řádu¹²). Pokud ve společném obydlí žije nezletilá osoba, zašle kopii úředního záznamu o vykázáni v této lhůtě i příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí.

(4) Policista ve lhůtě 3 dnů od vykázáni provede kontrolu, zda vykázaná osoba dodržuje povinnosti vyplývající z vykázáni.

(5) O provedených úkonech a opatřeních sepiše policista úřední záznam“.

V ustanovení § 44 se tedy hovoří o oprávnění vykázat osobu násilnou za splnění přesně vymezených podmínek. Vykázaní pak trvá stanovenou dobu 10 dní od provedení. Uvedené časové rozpětí pak nelze zkrátit. V uvedeném ustanovení § 44 je pak uveden postup policistů o způsobu vykázaní a náležitostí potvrzení o vykázaní. Součástí tohoto je také vymezení samotného prostoru, který se vztahuje na vykázaní, poučení osoby násilné a postup v případě odmítnutí převzetí potvrzení o vykázaní ze strany osoby násilné a ohrožené. Rovněž tak upravuje postup v případech, kdy není vykázaná osoba přítomna a postup v případech, kdy vykázaná osoba nesouhlasí s vykázaním. V ustanovení § 45 jsou vyjmenovány povinnosti a práva vykázané osoby. Ustanovení § 46 pak hovoří o povinnosti poučit ohroženou osobu. § 47 pak hovoří o územním vymezení prostoru, na které se vztahuje vykázaní a dle čeho toto policista určuje. Dále pak povinnosti zajistit k úkonům, které souvisejí s vykázaním nezúčastněnou osobu a povinnost policisty informovat příslušné intervenční centrum, soud a v případech přítomnosti nezletilé osoby také orgán sociálně-právní ochrany dětí. Vyrozumění se provádí zasláním záznamu o vykázaní. Rovněž pak povinnost provést ve stanovené lhůtě kontrolu o dodržování povinností, jež vyplývají z vykázaní a povinnosti sepsat o provedených úkonech úřední záznam. Ustanovení § 44 až 47 tedy plně určuje povinnosti policisty provádějícího vykázaní, podmínky, za kterých lze vykázaní provést a určuje práva a povinnosti osoby vykázané a osoby ohrožené viz kazuistika.

Vykázat osobu lze pouze za splnění zákonem stanovených podmínek v situacích, kdy jsou naplněny znaky domácího násilí. Při naplnění zákonných podmínek, kdy míra rizika nebezpečného či zvláště závažného útoku je natolik vysoká a zasahující policista dojde k závěru, že případná jiná oprávnění nejsou, zajistit řádnou ochranu osobě ohrožené, může osobu násilnou vykázat i přes tu skutečnost, že nebyly zjištěny znaky domácího násilí, zvláště pak předcházející útoky. Zasahující policista pak na místě incidentu se znaky domácího násilí vede šetření za účelem zjištění všech okolností týkajících se prověřované události, zajišťuje případné stopy či svědky.

Aby bylo zasahujícím policistou rozpoznáno domácí násilí, musí si tento nejprve uvědomit možnost, že mohlo dojít k domácímu násilí, na místě musí identifikovat typické znaky domácího násilí, tedy opakovanost, nárůst intenzity, rozdělení rolí a místo spáchání - soukromé prostředí páchaného násilí a řádně kvalifikovat skutkovou podstatu oznámení, popř. skutkové podstaty oznámení. K tomuto může na místě využít jednak podaného vysvětlení osoby oznamovatele, podaného vysvětlení osoby podezřelé či podaných vysvětlení osob svědků z řad dalších na místě přítomných osob, či osob žijících v blízkém okolí. Rovněž tak může využít objektivně zjistitelného stavu místa události a také pozorování chování na místě účastněných osob. Dále pak využívá dostupných systémů evidencí Policie ČR. Objektivně zjistitelným stavem místa události, se rozumí stav místa v době příjezdu policie na místo, případná poškození vybavení bytu nebo domu, stav předmětů a věcí na místě. Pozorováním chování osob na místě se rozumí jednotlivé reakce osob na pokládané otázky či verbální nebo nonverbální projevy osob jednak bez přítomnosti dalších osob a dále v přítomnosti dalších osob. V rámci vyhodnocování přítomnosti znaků domácího násilí pak využívá dotazníku „*Otázky SARA DN*“. Dotazník SARA DN pak formuluje celkem 15 otázek ve třech oddílech a to ve vztahu násilí k blízké osobě, ve vztahu k obecným sklonům násilné osoby k násilí a ve vztahu zranitelnosti ohrožené osoby. Pakliže tedy policista zjistí splnění zákonných podmínek a přítomnost typických znaků představující domácí násilí, vykáže tedy osobu násilnou ze společně obývaného domu nebo bytu. Samotné vykázání je tedy na dobu 10 dní. Povinnosti policisty, osoby násilné i osoby ohrožené jsou tedy dány v citovaných ustanoveních § 44 až 47 zákona o Policii České republiky.

Přístup policie k osobě násilné je pak dán především zákonem o Policii České republiky, Trestním zákoníkem a zákonem č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním ve znění pozdějších předpisů – Trestní řád. Policie koná ve vztahu k násilné osobě jednak na základě ustanovení zákonů a jednak na základě poučení vymezených uvedenými zákony.

Dle povahy jednání osoby násilné lze tedy tuto vykázat či omezit na osobní svobodě a to na základě příslušných ustanovení zákona o Policii ČR v případech přestupkových případně na základě ustanovení Trestního řádu v případech spadajících do trestního jednání. V případech zasahujících do přestupků lze tedy využít již uvedeného institutu vykázání, a lze také osobu zajistit dle ustanovení § 26 odstavce 1 písmena f) zákona o Policii České republiky. V případech zasahujících do trestní roviny lze tedy také využít vykázání a také lze osobu zadržet ve smyslu ustanovení § 76 odstavce 1 Trestního řádu.

Přístup k osobě ohrožené je dán na základě ustanovení § 2 zákona o Policii České republiky, tedy ustanovení, jež je shora citováno. Přístup tedy spočívá v zajištění bezpečnosti osoby ohrožené a poskytnutí prvotní pomoci, zejména pak tuto dostatečně informovat o možnostech dalšího postupu a pomoci v oblastech psychologické a sociální pomoci a právních služeb.

Přístup k osobě dítěte je Policii České republiky v souvislosti s domácím násilím dán především v ustanovení § 47 odst. 3 zákona o Policii České republiky. V případech domácího násilí, kde ve společné domácnosti žije nezletilá osoba má policie danou povinnost informovat orgán sociálně-právní ochrany dětí. Na děti, které jsou přítomny domácímu násilí, pak policie nahlíží jako na osoby ohrožené.

2.5 Mezioborová spolupráce

V souvislosti s domácím násilím je daná i spolupráce mezi orgány státní správy, orgány Policie české republiky, potažmo pak ostatními právníckými či fyzickými osobami. Tato je jednak daná příslušnými metodickými opatřeními, metodickými doporučeními případně zákony.

V případech pracovníku ve zdravotnictví je toto dáno *Metodickým pokynem ministerstva zdravotnictví pro postup lékařů při poskytování zdravotní péče osobám ohroženým domácím násilím*, Věstník 6/2008, kde je ukotvena oznamovací povinnost příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí, či je případ oznámen státnímu zástupci nebo policejního orgánu. V *Postupu lékařů primární péče při podezření ze syndromu*

týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte (sy. CAN), Věstník 3/2008, je oznamovací povinnost lékaře uvedena pod bodem o doporučeném postupu při podezření ze sy. CAN.

U pracovníků ve školství je postup při zjištění podezření na domácí násilí respektive sy. CAN dán *Metodickým doporučením k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních*, zejména pak v příloze č. 5, kde jsou učitelé poučeni o povinnosti obrátit na orgány činné v trestním řízení, pokud mají jistotu, že se trestný čin stal a v případech podezření pak povinnost toto nahlásit Obecnímu úřadu, respektive pracovníkům orgánu sociálně-právní ochrany dětí.

Pracovníci orgánů sociálně-právní ochrany dětí jsou pak v *Metodickém doporučení MPSV č. 3/2010*, v příloze č. 1, poučeni o vybraných ustanoveních dle Trestního zákoníku, zejména pak o ustanovení podle § 367 Nepřekážení trestného činu a podle § 368 Neoznámení trestného činu. O tomto jsou nadále poučeni i v hlavním dokumentu.

Policisté pak zejména informují orgány sociálně-právní ochrany dětí, intervenční centrum a soud tak, jak je uvedeno v citaci ustanovení § 47 odstavce 3 zákona o Policii České republiky.

B. PRAKTICKÁ ČÁST

3 Metodologie

3.1 Výzkumné metody

Za účelem zpracování praktické části bylo použito metod pozorování, rozhovoru, studia dokumentace a případové studie – kasuistiky. Jako nejvíce vhodná metoda se pak s ohledem na téma práce jeví případová studie. Základ kasuistiky jakožto kvalitativní výzkumné metody popisuje Musilová v publikaci *„Případová studie jako součást pedagogické praxe“*, v této uvádí, že *„kasuistika je systematické zkoumání jednotlivce prostřednictvím pozorování a rozhovoru umožňující detailní poznávání chování, vývoje a rozvoje jeho osobnosti“* (Musilová 2003, s. 10).

V této bakalářské práci jsou zpracovány dvě kasuistiky, jež se zabývají rozpoznáním domácího násilí Policií České republiky a postupem, jakým orgán policie došel k závěru o vhodnosti využití institutu vykázání, tedy svého oprávnění vykázat osobu násilnou ze společného obydlí, přičemž jsou ve svém ohledu netypické tím, že šlo u osob násilných o opakovaná vykázování. Vybrané kasuistiky pak uvádějí příklad osoby násilné do 30ti let svého věku a osoby násilné nad 50 let.

3.2 Výzkumný vzorek

V **kazuistice č. 1** tvoří výzkumný vzorek rodinní příslušníci v poměru matka a syn. V rozhodné době byla matka starší osmdesáti let a syn starší padesáti let. Syn dosáhl vysokoškolského vzdělání a matka měla vzdělání středoškolské. Osobou násilnou byl syn a osobou ohroženou matka. V dané době spolu obývali klasický byt v městské zástavbě,

kdy na chodu domácnosti se podíleli společně. Byt však byl v rozhodné době v majetku osoby násilné. Vzhledem k tomu, že matka byla ve starobním důchodu a syn byl nezaměstnaný. Neměli nadprůměrné příjmy, nicméně na chod domácnosti a zajištění potravin a základních životních potřeb prostředky měli. V samotném bytě pak matka bydlela převážnou část svého života, neboť byla předchozí spolumajitelkou bytu a syn se k ní nastěhoval po svém rozvodu.

V kazuistice č. 2 výzkumný vzorek tvoří nejprve partneři ve vztahu druh a družka, kteří v průběhu doby uzavřeli manželský vztah. Mezi těmito byl dán věkový rozdíl, kdy žena byla starší, a muž v dané době nedosáhl věku třiceti let. V rozhodné době obývali malý byt v příměstské části města. Tento byt byl ve výlučném vlastnictví muže. Spolu pak vychovávali jedno malé dítě, které bylo jejich společné. Osobou násilnou byl muž a osobou ohroženou žena. Muž dosáhl pouze základního vzdělání a manželka byla vyučena bez maturity na středním odborném učilišti. V rozhodné době pak žena byla na mateřské dovolené tudíž potřeby a provoz domácnosti byl zajišťován hlavně mužem.

3.3 Kazuistiky

Kazuistika č. 1

V měsíci září 2010 bylo orgánem PČR přijato oznámení ženy, kdy tato v rámci svého prvotního oznámení na adrese svého trvalého bydliště, po řádném poučení uvedla, že ve společné domácnosti, bydlí společně se svým synem. Spolu takto žijí cca. od ledna roku 2010. Tento ji pak v konkrétní den v měsíci září, ve večerní době najednou začal nadávat, kdy při tomto užíval hanlivých výrazů a sděloval ji hrubé skutečnosti. Toto jí velmi urazilo, nicméně PČR nevolala. Celý incident mohl trvat cca 10 minut. Následující den se pak v odpoledních hodinách vrátila z venku domů, kdy jí její syn opět začal sprostě nadávat. Toto trvalo přibližně dvě hodiny, kdy jeho nadávání již psychicky neuměla dále snášet, a proto zavolala policii. I toto jednání jejího syna jí velmi urazilo. Na základě těchto zjištění byla žena poučena o tom, že ve věci je spatřováno podezření ze spáchání přestupku dle ustanovení § 49 odst. 1 písm. a) př. zákona, kdy v daném případě se jedná o návrhový delikt.

Samotné oznámení ženy, bylo následně šetřeno orgánem PČR .

Zároveň pak téhož dne, podala po ošetření ve VN v Olomouci písemné oznámení, které bylo se jmenovanou zaprotokolováno. V tomto písemném oznámení uvedla jednak skutečnosti výše popsané a dále pak, že její syn byl v minulosti hlídkou policie, již jednou z jejich společného bytu vykazován a to proto, že ji týral psychicky a fyzicky ji napadl. Po tomto vykazání byl po nějakou dobu klid, nicméně potom vše začalo nanovo. Syn ji pak průběžně cca dvakrát v týdnu slovně napadal, že se má sbalit, vzít kufry a vypadnout, že si najme právníka a že ji již nenechá doma spát. Na dotaz, zda se psychický tlak na její osobu ze strany syna stupňuje uvedla, že tlak se stupňuje a to tak, že syn je k ní hrubý, sprostě ji nadává, křičí na ní a svádí to na generační rozdíly. Ona sama se mu snaží vyjít vstříc, kdy mu poskytuje jídlo, aby měl co jíst. Sama se jej bojí aby jí nevyhodil z bytu a tak se snaží řešit celou situaci na „sociálce“, kdy si hledá nové ubytování např. v domově důchodců. Má strach, že by jí syn mohl něco udělat. Nemá se jak dovolat pomoci, protože v domě bydlí jen starší osoby, které z něj mají strach. Syn jí vyhrožuje, že ji zmlátí, sděluje jí, že měla být již dávno mrtvá a že jí je přes osmdesát let a že má už dávno zdechnout. K synovi uvedla, že tento se léčil na psychiatrii pro závislost na alkoholu a také pro nějakou poruchu, kdy neví jakou. Má tedy strach, že své výhrůžky vyplní a to zejména to, že jí vyhodí z bytu na ulici.

Před orgánem policie ve věci podal vysvětlení také její syn. Syn ve svém podání uvedl, že se v dané době léčil na oddělení psychiatrie, kdy mu lékař diagnostikoval deprese. V předmětné době byl veden na Úřadu práce v Olomouci a toho času žil s uspořených peněz. Pokud se měl vyjádřit k soužití s jeho matkou uvedl, že spolu bydlí ve společné domácnosti od ledna 2010 a má zato, že spolu žijí normálně, že si vyhovují, ovšem někdy se pohádají. Je to jedenkrát až dvakrát do měsíce. On sám hádky nevyvolává, kdy toto dělá jeho matka. Pokud se měl vyjádřit ke skutečnosti, proč byl tedy ze společného bytu na jaře roku 2010 vykazán uvedl, že matka, protože je labilní, začala hádku, neboť mu dává za vinu to, že se s ní nebaví ani jeho sestra a ani starší bratr. Začala mu to vyčítat, říkat slova které mu vadily a začala mu nadávat. Nadávala mu sprostými výrazy. On to nevydržel a praštil ji po stehně. Na toto matka vzala mobil a volala policii, kdy policisté jej poté vykazali. K aktuálním událostem ze září 2010 uvedl, že vše vzniklo kvůli úplně stejným věcem jako na jaře. Zase mu vyčítala, že je bez práce, že jej vyhodila jeho rodina a tak podobně. Opět se tedy pohádali, kdy matka na něj zase křičela sprosté nadávky a on křičel na matku. V daný den tedy odešel do restaurace, kde vypil tři piva. V odpoledních hodinách pak přišel domů a začal si jídlo chystat. Když si chystal jídlo, tak k němu opět matka přišla a zase mu začala vyčítat

staré věci. On jí na její nadávky také odpověděl nadávkami. Potom matka opět zavolala policii. Na otázku policejního orgánu, zda matku vyhazuje z bytu uvedl, že ji vždy akorát řekl, že pokud se nebude k němu chovat slušně, tak že bude muset jít. Na otázku, zda své matce řekl něco v tom smyslu, že už měla umřít a že tady již nemá co dělat uvedl, že říkal. Na otázku, zda pije alkoholické nápoje denně uvedl, že denně vypije tak 2 až 4 piva. Na otázku, zda byl někdy soudně potrestán za násilí nebo domácí násilí uvedl, že byl. V minulosti napadl muže, kterého praštil předmětem po hlavě a podruhé za domácí násilí, kdy v době vykázaní navíc kontaktoval osobu ohroženou.

V rámci objasnění celé věci, zejména pak rozpoznání případných zákonných důvodů pro vykázaní a definování domácího násilí pak bylo policejním orgánem konáno šetření na místě, kdy v dané věci podala vysvětlení svědkyně, bydlící ve stejném domě. Svědkyně uvedla, že toho dne v odpolední době, kterou však neupřesnila, slyšela a to velmi dobře, jak syn nadává své matce a to velmi hanlivými výrazy. Takto ji nadával den předtím navečer. Přesnější dobu však nevedla. Dále sdělila, že syn se ke své matce chová velmi škaredě, kdy jí pořád nadává. Více se k věci odmítla vyjadřovat.

Ve věci bylo nadále konáno šetření, kdy byly vytěžovány evidence Policie ČR, kdy k osobě syna bylo zjištěno, že tento byl v roce 2010 pravomocně odsouzen pro trestný čin Týrání osoby žijící ve společném obydlí a trestný čin Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázaní a dále tentýž rok byl pravomocně odsouzen ještě jednou pro trestný čin Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázaní.

V průběhu šetření pak bylo zjištěno, že muž byl nadále evidován Policií ČR pro své jednání, kdy v průběhu přelomu roku 2009 a 2010, ve společně obývaném bytě, opakovaně vyhrožoval své tehdejší manželce a svým dvěma synům, že je zabije, při pohrůžkách držel nůž v ruce a jednoho syna pořezal na horní končetině. Tímto jednáním vzbudil v manželce i synech důvodnou obavu o jejich zdraví a život. Věc byla předána Službě kriminální policie a vyšetřování a ve věci byly zahájeny úkony trestního řízení. Na základě tohoto bylo pak využito oprávnění Policie ČR a bylo realizováno vykázaní dle ustanovení § 44 zákona č. 273/2008Sb.

Dále byl syn oznamovatelky prošetřován policií, kdy v měsíci březnu roku 2010 z jeho mobilního telefonu, odesílal bývalé manželce výhrůžně sms zprávy přesto, že v minulosti byl již vykázan a v měsíci únoru 2010, bylo příslušným Okresním soudem vydáno prodloužení předběžného opatření, podle něhož je odpůrce (syn) povinen zdržet se vstupu do společného

obydli účastníků, zdržet se setkávání s navrhovatelkou a navazování kontaktů s ní, s výjimkou kontaktu u ústních jednání u soudu nebo jednání u správního orgánu, zdržet se nežádoucího sledování a obtěžování navrhovatelky (bývalé manželky) jakýmkoliv způsobem do doby rozhodnutí soudu o žalobě navrhovatelky na ochranu osobnosti podané proti odpůrci u Krajského soudu, které bylo stanoveno na konkrétní dobu pro trestné činy Týrání osoby žijící ve společném obydlí a Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání. S ohledem na toto bylo vedeno orgánem policie tzv. Zkrácené přípravní řízení.

Nadále pak byl syn oznamovatelky orgánem policie prověřován, kdy v měsíci dubnu roku 2010, v místě jejich společně obývaného bytu, po předchozí hádce s matkou, která s přestávkami probíhala celý den, tuto fyzicky napadl úderem otevřenou dlaní do stehna pravé nohy, kdy zranění způsobeno nebylo a lékařské ošetření nebylo vyhledáno. Při tomto syn své matce sprostě nadával. Ve věci bylo shledáno podezření ze spáchání přestupku na úseku občanského soužití, kdy v tomto případě se jednalo o návrhový delikt. Na základě tohoto bylo pak využito oprávnění Policie ČR a bylo realizováno vykázání dle ustanovení § 44 zákona č. 273/2008Sb.

Na základě zjištěných skutkových okolností z provedeného šetření, pak byly ze strany policejního orgánu, shledány jednoznačné důvody pro využití oprávnění ve smyslu ustanovení § 44 zákona č. 273/2008Sb., kdy osoba násilná, v tomto případě syn oznamovatelky v konkrétní dobu vykázán z bytu, který obýval spolu s ohroženou osobou (matkou), a do vzdálenosti 50 metrů od všech vstupů do bytového domu na předmětné adrese, kdy tato vzdálenost byla určena vzhledem k charakteristice daného místa a s ohledem na účinnost opatření. Vykázaná osoba si k samotnému vykázání námitek nepodala. V průběhu realizace oprávnění došlo ve smyslu ustanovení § 45 odst. 1 písm. d) zákona č. 273/2008Sb., k vydání všech klíčů k předmětnému obydlí od osoby násilné. U samotného vykázání byla přítomna nezúčastněná osoba. Ohrožené osobě, pak bylo předáno jedno vyhotovení potvrzení o vykázání, stejně jako jedno vyhotovení poučení ohrožené osoby a seznamem institucí poskytující pomoc obětem domácího násilí. Rovněž tak osobě vykázané, bylo poučení o jejích právech a povinnostech v souvislosti s vykázáním předáno včetně potvrzení o vykázání a včetně seznamu ubytovacích prostor pro vykázané osoby. Vykázaná osoba si proti vykázání námitek nepodala a jak sám uvedl, tyto si ani nepodá. Vykázaný vydal klíče od společně užívaného bytu a domu, tedy od prostor, ze kterých byl vykázán. U tohoto úkonu byla rovněž přítomna nezúčastněná osoba.

Předmětného oprávnění ve smyslu ustanovení § 44 zákona č. 273/2008 Sb., bylo proti osobě násilné užito, jelikož dle uvedené charakteristiky případu, byly splněny všechny podmínky uvedené v ustanovení § 44.

Závěr

V měsíci září 2010 bylo tedy policistou využito jeho oprávnění, a podle § 44 zákona č. 273/2008Sb., kdy byla vykázána osoba násilná (syn oznamovatelky), ze společného obydlí užívaného jeho osobou a osobou ohroženou (jeho matkou), jakož i z bezprostředního okolí uvedeného obydlí. Proti vykázání nebyla vznesena žádná námitka. Dle ustanovení § 47 odst. 3 byl o provedeném vykázání v zákonem stanovené lhůtě vyrozuměn příslušný Okresní soud a příslušné Intervenční centrum. Samotné vykázání bylo realizováno na základě oznámení osoby ohrožené. Dle ustanovení § 47 odst. 4, došlo ze strany policejního orgánu ke kontrole dodržování povinností vyplývajících z vykázání, při kterém nebylo zjištěno jejich porušení. V den po němž uplynula lhůta pro vykázání, bylo provedeno ověření, zda ohrožená osoba, požádala o vydání předběžného opatření ze strany OS v Olomouci. Tomuto předcházelo i telefonické ověření této věci u Intervenčního centra. V daném případě bylo zjištěno, že osobou ohroženou nebylo požádáno o vydání předběžného opatření o prodloužení vykázání u příslušného Okresního soudu. Den po skončení lhůty pro vykázání si vykázaná osoba převzala všechny jí vydané klíče od společného obydlí, ze kterého byla vykázána. Dalšího porušení povinností vyplývajících z vykázání zjištěno nebylo. Násilná osoba se tedy vrátila zpět do společného obydlí.

Z uvedené kazuistiky vyplývá, že osoba násilná se převážně dopouštěla vůči osobě ohrožené psychického násilí, kdy v případech fyzických útoků šlo o jednání v mezích přestupkového zákona. Policejním orgánem bylo za účelem rozpoznání znaků domácího násilí a formy domácího násilí použito jak výslechů zúčastněných, tak zajištění svědka celé události. Toto šetření pak bylo navíc podloženo provedenými šetřeními dostupných evidencí o minulosti osoby násilné a podpůrnými materiály jež má Policie ČR k dispozici. Policejnímu orgánu se tedy správě podařilo rozpoznat v jednání osoby násilné všechny znaky domácího násilí a také formy páchaného domácího násilí.

Kazuistika č. 2

V měsíci srpnu roku 2010 bylo policejním orgánem PČR přijato oznámení ženy, kdy ve večerních hodinách do bytu, který společně obývala s manželem, přišel uvedený manžel Tento od ní nejprve požadoval cigarety. Následně vzal z kuchyňské linky ze stojanu na nože kuchyňský nůž délky čepele 10-12cm. Tento nůž volně držel ve své pravé ruce a následně manželce řekl, že ji podřeže a že ji stejně zabije, přičemž uvedený nůž stále držel volně ve své ruce a nijak s ním nemanipuloval, neukazoval ani nenaznačoval své úmysly. Následně manželka přešla do pokoje, kde se zrovna převlékla dcera. Dceru vzala do náručí a chtěla odejít z bytu, přičemž v tomto ji bylo v prostoru mezi zárubněmi zabráněno tím, že muž pravou rukou uchopil manželku za rameno a táhl ji zpět do bytu. Levou rukou se snažil zavřít dveře, kdy při tomto došlo k poranění pravé nohy manželky, která následně přešla zpět do pokoje i s dcerou s tím, že zavolá PČR. Tohoto se muž zalekl a z bytu odešel. Tímto svým jednáním způsobil muž manželce zranění na vnitřní straně stehna. Lékařské ošetření nebylo manželkou vyhledáno, ke škodě na majetku nedošlo a věc byla následně policejním orgánem šetřena pro podezření ze spáchání přestupku na úseku občanského soužití, kdy v daném případě se jednalo o návrhový delikt.

Policejním orgánem pak bylo provedeno šetření v dostupných evidencích, kdy bylo zjištěno, že manželka v měsíci březnu roku 2010 oznámila na Okresním státním zastupitelství, že v měsíci únoru roku 2010, byla fyzicky napadena svým tehdy ještě druhem, v době oznámení již manželem, který ji udeřil sevřenou pěstí do lokte a tímto jí způsobil zranění, jež si vyžádalo lékařské ošetření. Lékařské ošetření žena vyhledala i přes to, že jí bylo ze strany manžela vyhrožováno, že pakliže tuto skutečnost někde oznámí, tak bude opět fyzicky napadena. Předmětné oznámení pak bylo Státním zastupitelstvím postoupeno policejnímu orgánu k prověření, neboť z oznámení vyplývalo podezření z trestného činu Nebezpečného vyhrožování, případně Ublížení na zdraví, ze kterého byl podezřelý právě její manžel. Policejním orgánem pak byla věc přijata v měsíci dubnu 2010 pro podezření ze spáchání trestného činu Nebezpečné vyhrožování.

V měsíci dubnu pak žena upřesnila před policejním orgánem, že v měsíci únoru ji manžel udeřil svou rukou zaťatou v pěst do jejího levého lokte. Po této ráně ucítila v lokti bolest. Když pak sdělila manželovi, že jí bolí ruka, tak jí tento sdělil, že si má na ruku dát heřmánku a že jestli někam půjde, myšleno k lékaři, tak jí zmlátí i před jejich malou dcerou.

Při tom ji dále uvedl, že dceru někam odveze a již ji nikdy neuvidí. Na toto však žena nedbala a i s dcerou odjela k lékaři. Z lékařské zprávy, kterou žena předložila, vyplynulo, že tímto jednáním jí bylo způsobeno zranění s výraznou palčivou bolestí a pro bolest s omezeným pohybem

Následující den pak žena podala opětovně vysvětlení před orgánem policie, kdy tento úkon byl již realizován Službou kriminální policie, neboť ve věci dle provedeného šetření, bylo možno spatřovat podezření ze spáchání trestného činu Týrání osoby žijící ve společném obydlí. V tomto dodatku pak žena, popsala celý průběh vztahu s manželem. Z tohoto nadále vyplynulo, že v minulosti byl již manžel v roce 2008 Policií ČR vykazován ze společného obydlí. Po návratu z tohoto vykazání se k ní pak manžel přibližně dva měsíce choval slušně. Postupně se pak začaly problémy znovu prohlubovat, došlo znovu k napadání a při tomto si již manžel dával pozor, aby neměla žádnou modřinu. K napadání pak začalo docházet velmi často, téměř každý den a někdy i vícekrát v týdnu. Toto chování pak vyvrcholilo právě v měsíci únoru 2010. Policejním orgánem v reakci na tuto výpověď a po předchozím provedeném šetření řízení bylo realizováno vykazání dle ustanovení § 44 zákona č. 273/2008Sb..

Dalším konaným šetřením bylo zjištěno, že muž byl v minulosti pravomocně odsouzen v pěti případech pro spáchání násilných trestných činů.

V průběhu šetření pak bylo navíc zjištěno, že policejní orgán v roce 2008 zahájil s mužem řízení o vykazání dle v dané době platného znění § 21a zákona č. 283/1991 Sb., a kterému pak byl zakázán vstup do společně obývaného bytu. Vstup mu byl zakázán s ohledem na oznámení podané družkou (později manželka), pro podezření ze spáchání trestného činu Násilí proti skupině obyvatelů a jednotlivci. Poškozená však nedala souhlas s trestním stíháním svého druha (později manžela).

V souvislosti s osobou manželka pak byla policie opakovaně činná pro jeho různá podezření z protiprávní činnosti zejména pak v oblasti násilného chování. V souvislosti s osobou manželky pak bylo zjištěno, že manžel fyzicky napadl i dceru své manželky a věc byla policejním orgánem šetřena pro podezření ze spáchání přestupku na úseku občanského soužití.

Jako poslední případ bylo zjištěno fyzické napadení manželky ze strany manžela v měsíci červenci 2010, kdy tuto udeřil rukou sevřenou v pěst do chodidla její nohy v oblasti

vnitřního nártu, čímž jí způsobil drobný otok. Toto jednání bylo opět kvalifikováno jako podezření ze spáchání přestupku na úseku občanského soužití.

Na základě zjištěných skutkových okolností z provedeného šetření, byly ze strany policejního orgánu shledány jednoznačné důvody pro využití oprávnění ve smyslu ustanovení § 44 zákona č. 273/2008Sb., kdy manžel v měsíci srpnu 2010 vykázán ze společného bytu, ze kterého sice z vlastní vůle odešel, avšak tento denně navštěvoval za účelem hygienických a dalších potřeb každodenně a který současně obývala ohrožená osoba. Manžel byl vykázán i z bezprostředního prostoru ve vzdálenosti 50 metrů od všech vstupů do bytového domu na uvedené adrese, kdy tato vzdálenost byla určena vzhledem k charakteristice daného místa s ohledem na účinnost opatření. Vykázaný manžel nebyl vykázání přítomen, a tudíž k vykázání námitek nepodal. Z tohoto důvodu nemohl na základě ustanovení § 45 odst. 1 písm. d) zákona č. 273/2008Sb., na místě vydat klíče. U samotného vykázání nebyla přítomna nezúčastněná osoba, neboť oznámení bylo přijato v budově policejního orgánu zpětně. Ohrožené osobě, bylo předáno jedno vyhotovení potvrzení o vykázání, stejně tak jedno vyhotovení poučení ohrožené osoby a seznam institucí poskytující pomoc obětem domácího násilí. Vzhledem k tomu, že osoba vykázaná, nebyla vykázání přítomna, tak poučení o jejích právech a povinnostech v souvislosti s vykázáním, jí bylo poskytnuto až při prvním kontaktu. Stejně tak jí bylo předáno potvrzení o vykázání a poučení vykázané osoby, které odmítl převzít, včetně seznamu ubytovacích prostor pro vykázané osoby. Námitky proti vykázání podány nebyly. Podle ustanovení § 45 odst. 1 písm. d) zákona č. 273/2008Sb., byl vyzván k vydání klíčů od bytu a domu. Vzhledem k tomu, že tyto neměl v daný okamžik u sebe, tak tyto odevzdal orgánu policie později a to zcela dobrovolně.

Předmětného oprávnění ve smyslu ustanovení § 44 zákona č. 273/2008Sb., bylo proti osobě násilné užito, jelikož dle uvedené charakteristiky případu, byly splněny všechny podmínky uvedené v ustanovení § 44.

Závěr

V měsíci srpnu 2010 tedy bylo policistou využito jeho oprávnění a podle § 44 z.č. 273/2008Sb., kdy byla vykázána osoba násilná (manžel) ze společného obydlí, užívaného jeho osobou a osobou ohroženou (manželkou), jakož i z bezprostředního okolí uvedeného obydlí. Proti vykázání nebyla vznesena žádná námitka. Dle ustanovení § 47 odst. 3, byl o provedeném vykázání, v zákonem stanovené lhůtě vyrozuměn příslušný soud, příslušný

odbor sociálně-právní ochrany dětí, neboť ve společném obydlí žila nezletilá osoba a příslušné Intervenční centrum. Samotné vykázání bylo realizováno na základě oznámení osoby ohrožené. Dle ustanovení § 47 odst. 4 došlo ze strany policejního orgánu ke kontrole dodržování povinností vyplývajících z vykázání, při kterém nebylo zjištěno jejich porušení.

V měsíci září roku 2010, den před skončením lhůty deseti dní, se pak na služebnu policejního orgánu dostavil soudní vykonavatel příslušného Okresního soudu, který předal policejnímu orgánu usnesení vydané tímto soudem. Toto usnesení se týkalo návrhu na vydání předběžného opatření podaného osobou ohroženou, kdy osoba násilná, byla povinna okamžikem vykonatelnosti předběžného opatření, zdržet se vstupu do bytu, rovněž tak do společných prostor na předmětné adrese a bezprostředního okolí této adresy. Dále pak zdržet se setkávání s osobou ohroženou a navazování kontaktů s ní s výjimkou kontaktu u ústních jednání ve věci samé, nebo jednání u správního orgánu a u ústního jednání soudu ve věci trestní odpovědnosti odpůrce – osoby násilné. Nakonec pak zdržet se nežádoucího sledování a obtěžování osoby ohrožené a to jakýmkoli způsobem. Toto předběžné opatření počalo běžet ode dne následujícím po dni, v němž uplynula lhůta stanovená PČR. Soudní vykonavatel zároveň převzal všechny klíče, které osoba násilná odevzdala.

Z uvedené kazuistiky vyplývá, že osoba násilná se převážně dopouštěla vůči osobě psychického a fyzického násilí, kdy v případech fyzických útoků šlo jak o jednání v mezích přestupkového zákona, tak i jednání v mezích Trestního zákoníku. Za účelem rozpoznání znaků domácího násilí a forem domácího násilí bylo policejním orgánem využito stejných postupů jako v kazuistice č. 1. V této kazuistice je navíc zcela patrný jev, kdy se osoba ohrožená, chovala vůči osobě násilné rozporuplně, kdy nejprve nedala souhlas s trestním stíháním osoby blízké, ačkoli jí bylo ze strany osoby násilné ubližováno, kdy s touto dokonce uzavřela manželství.

3.4 Shrnutí

V kazuistice č. 1 je popsán případ domácího násilí mezi rodinnými příslušníky ve formě psychického i fyzického násilí a s prvky ekonomického násilí. Je zde uveden případ starších osob, kdy matka jedná tak, že trpí synovo jednání a chce se synovi zavděčit

ze strachu, že by musela opustit byt, který byl psán na syna. Policii samotnou pak volá až v době, kdy již není schopna situaci dále sama řešit. Osoba násilná si navíc sklony k násilí přenáší i z předchozího vztahu a násilně jedná vůči své matce. K rozpoznání domácího násilí pak orgán policie používá metody výslechů, šetření na místě, šetření k minulosti osoby násilné, ale také podpůrných materiálů a svých evidencí. Vykázaný se nakonec do společné domácnosti vrátil, kdy i nadále žil s osobou ohroženou.

V kazuistice č. 2 je popsán případ mezi druhem a družkou, kteří v době mezi jednotlivými vykázanými uzavřeli manželský vztah. Zde je pak domácí násilí zastoupeno ve formě fyzického a psychického násilí rovněž s prvky násilí ekonomického. Osoba ohrožená nejprve sice jednotlivé skutky oznamuje, ale v počátku nedává souhlas k trestnímu stíhání osoby blízké. Poté však z obavy o svůj život a zdraví v dalších případech tento souhlas poskytuje. Nakonec pak sama aktivně činí kroky spočívající v podání návrhu na vydání předběžného opatření u příslušného soudu. I v tomto případě orgán policie k rozpoznání domácího násilí využívá metod výslechů, šetření na místě, šetření k minulosti osoby násilné, ale také podpůrných materiálů a svých evidencí. Vykázaný nakonec nastoupil do výkonu trestu odnětí svobody a osoba ohrožená aktivně učinila kroky k osamostatnění se.

ZÁVĚR

Ačkoli je zejména v současné době domácímu násilí věnována značná pozornost jak ze strany odborných pracovníků, veřejnosti tak i médií, nejedná se v žádném případě o nový jev. Domácí násilí provází lidstvo od počátku jeho existence. Náhled a řešení problémů spojených s domácím násilím procházelo, a i v poslední době prochází vývojem. Ačkoli je spojeno ryze se soukromím osob, jedná se o celospolečenský problém. Tento je dán například také tím, že pakliže dítě vyrůstá v prostředí, ve kterém je domácí násilí zastoupeno, může si takto osvojit nevhodné vzorce chování do dalšího svého života. Důležitou roli v boji s domácím násilím pak zastává sama společnost, potažmo společností volený zákonodárny orgán. Tento může dle potřeb novelizovat legislativu tak, aby v co nejvyšší míře potlačoval projevy spojené s domácím násilím. Stejně důležitou roli hraje informovanost veřejnosti o daném problému, neboť i nadále je v části společnosti domácí násilí považováno za soukromou věc. S ohledem na problematiku domácího násilí zjevně není možné, jakkoli předejít všem případům domácího násilí, nicméně je možné předcházet nejzávažnějším následkům domácího násilí. K tomuto je však zapotřebí spolupráce orgánů a institucí státní správy, ale také i jednotlivých občanů. Aby mohlo být domácí násilí včas identifikováno, je nutno si uvědomovat co vlastně je domácí násilí, jaké má znaky, formy, vývoj a příčiny, tedy umět náležitěji projevy včas rozpoznat.

Cílem jež si tato bakalářská práce klade, bylo tedy poukázat na formy domácího násilí, zejména pak aspekty vedoucí k rozpoznání domácího násilí. Rovněž pak objasnit základní pojmy, znaky a uvést možnosti, jaké má Policie ČR při řešení domácího násilí a jejího přístupu k aktérům domácího násilí.

Vzhledem k tomu, že již více jak 15 let pracuji jako policista v přímém výkonu služby, zabývám se mimo jiné i případy se znaky domácího násilí. Na základě zkušeností získaných vlastní praxí mohu uvést, že jakýkoli výjezd k případům se znaky domácího násilí je velmi psychicky náročný, kdy na místě zasahující policista je vystaven tlaku jak od osoby násilné tak i osoby ohrožené. Tyto tlaky jsou umocňovány jednak samotnými okolnostmi případu, ale také přítomností dětí na místě. Zvládnutí takové situace policistou vyžaduje značnou psychickou odolnost, komunikační dovednostmi a právní povědomí. Samotný akt vykázání tedy není jednoduchým úkonem, jak by se mohlo na první pohled zdát, ale vyžaduje komplexní šetření na místě a případně i okolí.

Postup práce policejního orgánu v případech domácího násilí je pak popsán v kazuistické části bakalářské práce, kde jsou rozvedeny dva případy opakovaného vykazování, na kterých je možno posoudit shodnost jednání osob násilných, či naopak jejich rozdílnost.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. 2. přeprac. vydání. Praha : proFem, 2008. 244 s. ISBN 978-80-903626-7-3.
2. ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. 1. vydání. Praha : Grada publishing, 2008. 150 s. ISBN 978-80-247-2207-8.
3. ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. 309 s. ISBN 80-86898-73-3.
4. SZCZEPANIKOVÁ, A. a kol. *Jak jednat v případech domácího násilí? Praktická doporučení pro příslušníky/příslušnice Policie ČR*. Brno : Liga lidských práv, 2004. 24 s. ISBN 80-239-2207-6.
5. ČÍRTKOVÁ, L., ČERVINKA, F. *Forenzní psychologie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004. 431 s. ISBN 80- 86473-86-4.
6. ČÍRTKOVÁ, L. *Kriminální psychologie*. 1. vydání. Praha : Eurounion, 1998. 255 s. ISBN 80-85858-70-3.
7. ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P. a kol. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. 1. vydání. Praha : Grada Publishing, 2007. 191 s. ISBN 978-80-247-2014-2.
8. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2. vydání. Praha : Portál, 2008. 408 s. ISBN 978-80-7367-485-4.
9. GÖDTEL, R. *Sexualita a násilí*. Praha : Český spisovatel, 1994. 188 s. ISBN 80-202-0512-8.
10. GIDDENS, A. *Sociologie*. Praha : Argo, 1999. 595 s. ISBN 80-7203-124-4
11. HLAVSA, P. *Občanský soudní řád, soudní řád správní a předpisy související*. Praha : Linde, 2008. 646 s. ISBN 978-80-7201-706-5
12. HOLOUŠOVÁ, D., KROBOTOVÁ, M. a kol. *Diplomové a závěrečné práce*. 2. vydání. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2008. 117 s. ISBN 80-244-1237-3
13. JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád*. 1. vydání. Praha : Leges, 2009. 1216

s. ISBN 978-80-87212-22-6

14. KONRÁD, Z., BANGO, D. *Metodika vyšetřování trestných činů souvisejících s domácím násilím*. 1. vydání Praha : Policejní akademie ČR, 2007. 62 s .ISBN 978-80-7251-241-6
15. KUČEROVÁ, H., HORZINKOVÁ, E. *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou*. Praha : Leges, 2009. 366 s. ISBN 978-80-87212-15-8
16. MARREWA, A. *Nenechte si ubližovat*. Praha : Portál, 2002. 264 s. ISBN 80-7178-510-5
17. MATES, P. a kol. *Nové policejní právo a právní předpisy s komentářem*. Praha : Linde, 2009. 338 s. ISBN 978-80-7201-743-0
18. MATOUŠKOVÁ, I., SPURNÝ, J. *Komunikačně náročné situace v policejní praxi*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatel. Aleš Čeněk, 2005. 159 s. ISBN 80-86898-37-7
19. MUFSONOVÁ, S., ORANŽOVÁ, R. *O týrání a zneužívání*. Praha : Lidové noviny, 1996. ISBN 80-7106-194-8
20. MUSILOVÁ, M. *Případová studie jako součást pedagogické praxe*. 2. vydání. Olomouc : Univerzita Palackého, 2003. 42 s. ISBN 80-244-0749-3
21. STŘÍLKOVÁ, P., FRYŠTÁK, M. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. 1. vydání. Ostrava : KEY Publishing, 2009. 91 s. ISBN 978-80-7418-020-0

Internetové zdroje

1. Policie České republiky. Zveřejněné informace vykazání. [online]. Dostupné z <http://www.policie.cz/clanek/zverejnene-informace-vykazani.aspx>
2. Ministerstvo zdravotnictví České republiky. Legislativa. Věstníky. [online]. Dostupné z http://www.mzcr.cz/Legislativa/dokumenty/vestnik_3613_1774_11.html
3. Ministerstvo zdravotnictví České republiky. Legislativa. Věstníky. [online]. [cit.2012-03-13] Dostupné z http://www.mzcr.cz/Legislativa/dokumenty/vestnik_3610_1774_11.html
4. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Metodické pokyny. [online]. [cit.2012-03-13] Dostupné z <http://www.msmt.cz/file/20280/>
5. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Metodické pokyny. [online]. [cit.2012-03-13] Dostupné z <http://www.msmt.cz/file/20274/>
6. Ministerstvo práce a sociálních věcí. Sociálně právní ochrana dětí, metodická doporučení. [online]. [cit.2012-03-13]. Dostupné z http://www.mpsv.cz/files/clanky/9466/metodika_3.pdf
7. Bílý kruh bezpečí. Domácí násilí, statistiky. Dostupné z <http://www.domacinasili.cz/statistiky/>

Seznam příloh

Příloha č. 1: Dotazník SARA DN

Příloha č. 2: Poučení ohrožené osoby

Příloha č. 3: Poučení vykázané osoby

Příloha č. 4: Přehled počtu vykázání dle krajů v roce 2011

Příloha č. 5: Přehled paragrafového znění Trestního zákoníku

Příloha č. 6: Přehled paragrafového znění Přestupkového zákona

OTÁZKY SARA DN		č. j.
Oddíl 1 : NÁSILÍ VE VZTAHU K BLÍZKÉ OSOBĚ		
1) Dopouští se NO závažného fyzického nebo sexuálního násilí ? např. fyzické útoky a sexuální násilí, pokusy o ně, použití zbraní	ANO	NE NEJISTÉ
2) Vyhrožuje závažným násilím, sděluje své násilné úmysly ? např. vyjadřuje vražedné nebo agresivní myšlenky, plány, ničí oblíbené věci ohrožené osoby	ANO	NE NEJISTÉ
3) Dochází ke stupňování fyzického/sexuálního násilí nebo výhrůžek ze strany NO ? např. zvyšuje se krutost, četnost nebo různorodost násilných činů, výhrůžek nebo úmyslů	ANO	NE NEJISTÉ
4) Porušuje násilná osoba příkazy soudu a jiná nařízení ? např. podmínky kauce, zkušební doby, podmíněčného propuštění, trestu zákazu pobytu a.j.	ANO	NE NEJISTÉ
5) Má násilná osoba názory a postoje, které schvalují násilí ? např. vyznává a omlouvá zneužívání moci a různé formy násilí, trpí chorobnou žárlivostí, má potřebu ovládat blízké osoby, zlehčuje nebo popírá domácí násilí	ANO	NE NEJISTÉ
Oddíl 2 : OBECNÉ SKLONY NÁSILNÉ OSOBY K NÁSILÍ		
6) Dopouští se násilná osoba obecné kriminality ? jedná násilná osoba antisociálně na veřejnosti (t.j. mimo domácí násilí), existují informace o takovém chování, je držitelem zbraně	ANO	NE NEJISTÉ
7) Jsou informace o problémech v předchozích vztazích ? měla NO problém vytvořit a udržet dlouhodobý důvěrný vztah (opakované opouštění partnera, násilí ve vztahu)	ANO	NE NEJISTÉ
8) Má násilná osoba pracovní nebo finanční problémy ? např. je dlouhodobě bez zaměstnání, často mění zaměstnání, má výrazné finanční obtíže	ANO	NE NEJISTÉ
9) Má násilná osoba problémy s toxikomanii a jinými závislostmi ? např. problémy spojené s užíváním nelegálních drog, alkoholu nebo předepsaných léků, s hráčskou závislostí např. na automatech	ANO	NE NEJISTÉ
10) Má násilná osoba problémy v oblasti duševního zdraví ? např. evidentní známky narušení kontaktu s realitou, extrémní chování vybočující mimo normu	ANO	NE NEJISTÉ
Oddíl 3 : ZRANITELNOST OHROŽENÉ OSOBY		
11) Chová se ohrožená osoba rozporuplně ve vztahu k násilné osobě ? přestože se chce od násilné osoby odpoutat, udržuje s ní kontakty, popírá a omlouvá akce násilníka, svaluje vinu na sebe	ANO	NE NEJISTÉ
12) Má z násilné osoby extrémní strach ? tzn. hladina strachu výrazně ovlivňuje její sebeobranné chování, strach ohroženou osobu traumatizuje a ochormuje	ANO	NE NEJISTÉ
13) Má ohrožená osoba problém se zajištěním svého bezpečí? riziko je veliké, pokud ohrožená osoba nemá znalosti o tom, kde a jak hledat pomoc, není schopna zajistit své bezpečí, nezná svá práva, má malé nebo žádné kontakty s přáteli a s původní rodinou	ANO	NE NEJISTÉ
14) Existují objektivní překážky, které brání zajištění bezpečí pro ohroženou osobu ? místo bydliště či zaměstnání nezaručují bezpečí, chybí podpora od jiných osob, zdroje pomoci nejsou rychle a lehce dosažitelné, existuje problém s dopravní obslužností	ANO	NE NEJISTÉ
15) Má ohrožená osoba závažné osobní problémy ? např. problémy se zaměstnáním, financemi, problémy právního rázu, mentální problémy, problémy s návyk. látkami	ANO	NE NEJISTÉ
Další skutečnosti zvyšující nebezpečí budoucího útoku ze strany NO proti OO:		
Splněny podmínky pro vykazání: ANO NE		
Zpracoval: podpisová doložka:		

POUČENÍ OHROŽENÉ OSOBY
dle ustanovení § 44 až 47 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

Jako osobu ohroženou Vás poučuji ve smyslu ust. § 44 zákona č. 273/2008 Sb. o tom, že:

- došlo k vykázaní osoby uvedené v potvrzení o vykázaní z obydlí, které obýval(a) společně s vámi, jakož i z jeho bezprostředního okolí vymezeného v potvrzení o vykázaní;
- toto vykázaní je účinné od okamžiku, kdy bylo provedeno, přičemž k vykázaní není nutný Váš souhlas.

Vykázaná osoba je povinna (dle ust. § 45 odst. 1 písm. a) až d) cit. zákona):

- opustit neprodleně prostor vymezený policistou v potvrzení o vykázaní,
- zdržet se po dobu vykázaní vstupu do prostoru vymezeném v potvrzení o vykázaní,
- zdržet se po dobu vykázaní styku a navazování kontaktu s vámi,
- vydat policistovi na jeho výzvu všechny klíče od společného obydlí ve svém držení,
V případě **porušení podmínek vykázaní** ze strany vykázané osoby neprodleně **informujte Policii České republiky** prostřednictvím tísňové linky 158.

Vykázaná osoba má právo (dle ust. § 45 odst. 2 písm. a) až b) a § 44 odst. 5 cit. zákona):

- vzít si ze společného obydlí před jeho opuštěním věci sloužící její osobní potřebě (např. hygienické potřeby, běžné oděvní součásti, léky a zdravotní pomůcky, které užívá, mobilní telefon), osobní cennosti a osobní doklady;
- vzít si v průběhu vykázaní ze společného obydlí věci sloužící osobní potřebě, osobní cennosti a osobní doklady a věci nezbytné pro vaše podnikání nebo pro výkon povolání. Toto právo může uplatnit jedenkrát a pouze v přítomnosti policisty, a to po předchozí dohodě, přičemž o termínu, kdy k převzetí věcí osobou vykázanou dojde, budete předem informován(a);
- podat proti vykázaní námítky, které budou přezkoumány příslušným krajským ředitelstvím Policie České republiky.

Vaším právem je:

- podle ust. § 45 odst. 2 písm. d) cit. zákona si můžete u příslušného útvaru policie vyzvednout kopii úředního záznamu o vykázaní, přičemž úřední záznam o vykázaní bude vyhotoven do 24 hodin od vstupu policisty do společného obydlí
- ve smyslu § 76b zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, podat u příslušného okresního soudu návrh na vydání předběžného opatření spočívajícího v prodloužení vykázaní. Podáním návrhu v průběhu vykázaní provedeného policistou se zákonná 10denní lhůta prodlužuje až do pravomocného rozhodnutí soudu o vašem návrhu. Předběžné opatření soudu trvá 1 měsíc ode dne následujícího po dni, v němž uplynula zákonná 10 denní lhůta, a bude-li před ukončením této doby zahájeno řízení ve věci samé, může předseda senátu na váš návrh rozhodnout o prodloužení doby trvání předběžného opatření, a to až na dobu 1 roku. V této souvislosti vás žádáme, abyste informoval(a) Policii České republiky o tom, že jste v průběhu policejního vykázaní podal(a) u soudu návrh na vydání předběžného opatření, popř. o výsledku rozhodnutí soudu.

Dále vás poučuji o tom, že:

- o vykázaní bude informováno intervenční centrum poskytující psychologické, sociální a právní služby. Toto intervenční centrum vás bude do 48 hodin od doručení podnětu od Policie České republiky kontaktovat s nabídkou služeb. V případě potřeby se můžete obrátit i na jiné instituce, které poskytují psychologické, sociální a další služby v oblasti pomoci obětem domácího násilí. Za tímto účelem vám jsou předány kontakty na instituce v místě bydliště a kontakty na linky s nepřetržitým provozem.
- případným uvedením nepravdivých skutečností se můžete dopustit trestného činu poškozování cizích práv podle § 181, pomluvy podle § 184 a křivého obvinění podle § 345 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, případně přestupku proti občanskému soužití dle § 49 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.
- v době trvání vykázaní bude provedena kontrola jeho dodržování ze strany vykázané osoby. V této souvislosti vás žádáme o poskytnutí součinnosti policistům provádějícím tuto kontrolu.

Prohlašuji, že jsem shora uvedenému poučení porozuměl(a), což stvrzuji svým podpisem:

.....
Jméno, příjmení a podpis ohrožené osoby

Poučení provedl(a):

.....
Hodnostní označení, jméno, příjmení a podpis policisty

POUČENÍ VYKÁZANÉ OSOBY
dle ustanovení § 44 až 47 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

Jakožto vykázanou osobu Vás poučuji ve smyslu ust. § 44 zákona č. 273/2008 Sb. o tom, že:

- **jste byl(a) v souladu s § 44 odst. 1 cit. zákona vykázán(a) ze společného obydlí obývaného s ohroženou osobou, jakož i z bezprostředního okolí společného obydlí stanoveného v potvrzení o vykázání.** Vykázání je účinné od okamžiku, kdy vám bylo sděleno. Vykázán(a) můžete být i ve vaší nepřítomnosti;
- vykázání bylo provedeno bez ohledu na stanovisko ohrožené osoby.
- vykázání bude trvat po dobu 10 dnů ode dne jeho provedení, přičemž tuto dobu nelze zkrátit ani se souhlasem ohrožené osoby;
- v případě podání návrhu na předběžné opatření podle § 76b zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění zákona pozdějších předpisů (dále jen „občanský soudní řád“), v průběhu vykázání, doba vykázání se prodlužuje do dne nabytí právní moci rozhodnutí soudu o tomto návrhu.

Jste povinen/povinna (dle § 45 odst. 1 písm. a) až d) cit. zákona):

- opustit neprodleně prostor vymezený policistou v potvrzení o vykázání,
- zdržet se vstupu do prostoru vymezeném v potvrzení o vykázání,
- zdržet se styku a navazování kontaktu s ohroženou osobou,
- vydat policistovi na jeho výzvu všechny klíče od společného obydlí, které držíte.

Máte právo (dle ust. § 45 odst. 2 písm. a) až d) cit. zákona):

- vzít si ze společného obydlí před jeho opuštěním věci sloužící vaší osobní potřebě (např. hygienické potřeby, běžné oděvní součásti, léky a zdravotní pomůcky, které užíváte, mobilní telefon), osobní cennosti a osobní doklady;
- vzít si v průběhu vykázání ze společného obydlí věci sloužící vaší osobní potřebě, osobní cennosti a osobní doklady a věci nezbytné pro vaše podnikání nebo pro výkon povolání. Toto právo můžete uplatnit jedenkrát a pouze v přítomnosti policisty, a to po předchozí dohodě na adrese uvedené v potvrzení o vykázání.
- ověřit si provedení vykázání na čísle tísňového volání 158.
- vyzvednout si kopii úředního záznamu o vykázání u příslušného útvaru policie, přičemž úřední záznam o vykázání bude vyhotoven do 24 hodin od vstupu policisty do společného obydlí.

Dále Vás poučuji o tom, že:

Podle ust. § 44 odst. 5 můžete podat proti vykázání příslušnému krajskému ředitelství námítky, a to ústně na místě nebo písemně na adresu uvedenou v potvrzení o vykázání do 3 dnů ode dne převzetí potvrzení o vykázání. Vaše námítky budou bez zbytečného odkladu přezkoumány a o výsledku budete vyzváni.

Neuposlechnutím shora uvedených povinností se můžete dopustit přestupku podle § 47 odst. 1 písm. a) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů; pokud se dopustíte závažného nebo opakovaného jednání, abyste zmařil(a) vykázání, můžete se dopustit trestného činu podle § 337 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Po uplynutí lhůty 10 dnů si na policejní služebně (adresa a telefonický kontakt uvedeny výše) můžete vyzvednout klíče, které jste policistovi předal(a) dle § 45 odst. 1 písm. d). Klíče vám budou vydány za předpokladu, že nebyl podán návrh na vydání předběžného opatření podle § 76b občanského soudního řádu.

Prohlašuji, že jsem shora uvedenému poučení porozuměl(a), což stvrzuji svým podpisem:

.....
Jméno, příjmení a podpis **vykázané osoby**

Poučení provedl(a) :

.....
Hodnostní označení, jméno, příjmení a podpis policisty

PŘEHLED POČTU VYKÁZÁNÍ DLE KRAJŮ V ROCE 2011

KRAJ	Ve spolupráci s APIC v ČR - zpracoval Bílý kruh bezpečí, o.s. - 27.1.2012												celkem v letech				Celkem 2007-11	
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	2007	2008	2009	2010		
Jihočeský	8	5	3	5	4	9	7	4	9	7	7	4	72	50	37	84	278	
Jihomoravský	7	16	16	7	11	10	9	5	8	13	8	8	118	82	72	87	441	
Karlovarský	19	10	11	17	13	8	9	10	13	8	8	11	137	32	46	49	343	
Královéhradecký	6	1	3	1	3	2	2	3	6	1	8	9	45	34	22	16	161	
Liberecký	4	10	9	6	6	9	7	4	4	6	7	10	82	30	36	68	278	
Moravskoslezský	15	9	8	11	14	9	14	7	18	9	7	14	135	213	110	111	677	
Olomoucký	5	10	7	13	12	8	13	9	11	4	7	13	112	44	35	43	295	
Pardubický	7	10	8	12	7	7	5	5	8	7	5	11	92	61	39	44	309	
Píseňský	1	2	2	2	2	2	3	2	2	1	2	2	23	16	22	14	102	
Hlavní město Praha	8	9	10	6	9	9	10	11	14	10	12	15	123	59	34	48	368	
Středočeský	3	10	11	7	11	14	16	7	10	8	12	12	121	79	67	59	390	
Ústecký	10	19	19	22	19	16	17	19	11	24	14	12	202	81	87	134	637	
Vysočina	8	3	3	1	6	3	5	1	4	3	4	1	42	32	26	39	190	
Zlínský	10	14	18	10	10	7	6	6	12	11	9	13	126	49	46	36	338	
CELKEM VYKÁZÁNÍ	111	128	128	120	127	113	123	93	130	112	110	135	1430	862	679	778	1058	4807

Přehled paragrafového znění Trestního zákoníku

§ 140 Vražda

(1) Kdo jiného úmyslně usmrtí, bude potrestán odnětím svobody na deset až osmnáct let.

(2) Kdo jiného úmyslně usmrtí s rozmyslem nebo po předchozím uvážení, bude potrestán odnětím svobody na dvanáct až dvacet let.

(3) Odnětím svobody na patnáct až dvacet let nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2

a) na dvou nebo více osobách,

b) na těhotné ženě,

c) na dítěti mladším patnácti let,

d) na úřední osobě při výkonu nebo pro výkon její pravomoci,

e) na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti,

f) na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání směřujícího k záchraně života nebo ochraně zdraví, nebo na jiném, který plnil svoji obdobnou povinnost při ochraně života, zdraví nebo majetku vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona,

g) na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání,

h) opětovně,

i) zvláště surovým nebo trýznivým způsobem, nebo

j) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného majetkový prospěch nebo ve snaze zakrýt nebo usnadnit jiný trestný čin nebo z jiné zavrženíhodné pohnutky

(4) Příprava je trestná.

§ 145 Těžké ublížení na zdraví

(1) Kdo jinému úmyslně způsobí těžkou újmu na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až deset let.

(2) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) na dvou nebo více osobách,

b) na těhotné ženě,

c) na dítěti mladším patnácti let,

d) na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti,

směřujícího k záchraně života nebo ochraně zdraví, nebo na jiném, který plnil svoji obdobnou povinnost při ochraně života, zdraví nebo majetku vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona,

f) na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání,

g) opětovně nebo poté, co spáchal jiný zvlášť závažný zločin spojený s úmyslným způsobením těžké újmy na zdraví nebo smrti nebo jeho pokus, nebo

h) ze zavrženíhodné pohnutky.

(3) Odnětím svobody na osm až šestnáct let bude pachatel potrestán, způsobil-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

(4) Příprava je trestná.

§ 146 Ublížení na zdraví

(1) Kdo jinému úmyslně ublíží na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) na těhotné ženě,

b) na dítěti mladším patnácti let,

c) na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti,

d) na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání směřujícího k záchraně života nebo ochraně zdraví, nebo na jiném, který plnil svoji obdobnou povinnost při ochraně života, zdraví nebo majetku vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona, nebo

e) na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobil-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví.

(4) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán, způsobil-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

§ 171 Omezování osobní svobody

(1) Kdo jinému bez oprávnění brání užívat osobní svobody, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

(2) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 v úmyslu usnadnit jiný trestný čin.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,
- b) spáchá-li takový čin na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání,
- c) způsobí-li takovým činem fyzické nebo psychické útrapy,
- d) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví, nebo
- e) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(4) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt, nebo
- b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

§ 175 Vydírání

(1) Kdo jiného násilím, pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy nutí, aby něco konal, opominul nebo trpěl, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo peněžitým trestem.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,
- b) spáchá-li takový čin nejméně se dvěma osobami,
- c) spáchá-li takový čin se zbraní,
- d) způsobí-li takovým činem značnou škodu,
- e) spáchá-li takový čin na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti, nebo
- f) spáchá-li takový čin na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,
- b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312), nebo
- c) způsobí-li takovým činem škodu velkého rozsahu.

(4) Odnětím svobody na osm až šestnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

(5) Příprava je trestná.

§ 177 Útisk

(1) Kdo jiného nutí, zneužívá jeho tísně nebo závislosti, aby něco konal, opominul nebo trpěl, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán,

a) způsobil-li činem uvedeným v odstavci 1 značnou škodu, nebo

b) spáchal-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,

a) způsobil-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu, nebo

b) spáchal-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

§ 182 Porušení tajemství dopravovaných zpráv

(1) Kdo úmyslně poruší tajemství

a) uzavřeného listu nebo jiné písemnosti při poskytování poštovní služby nebo přepravované jinou dopravní službou nebo dopravním zařízením,

b) datové, textové, hlasové, zvukové či obrazové zprávy posílané prostřednictvím sítě elektronických komunikací a přiřaditelné k identifikovanému účastníku nebo uživateli, který zprávu přijímá, nebo

c) neveřejného přenosu počítačových dat do počítačového systému, z něj nebo v jeho rámci, včetně elektromagnetického vyzařování z počítačového systému, přenášejícího taková počítačová data,

bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

(2) Stejně bude potrestán, kdo v úmyslu způsobit jinému škodu nebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch

a) prozradí tajemství, o němž se dozvěděl z písemnosti, telegramu, telefonního hovoru nebo přenosu prostřednictvím sítě elektronických komunikací, který nebyl určen jemu, nebo

b) takového tajemství využije.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán,

a) spáchal-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,

b) spáchal-li takový čin ze zavrženíhodné pohnutky,

c) způsobil-li takovým činem značnou škodu, nebo

d) spáchal-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(4) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,

a) spáchal-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako úřední osoba,

- b) způsobí-li takovým činem škodu velkého rozsahu, nebo
- c) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

(5) Zaměstnanec provozovatele poštovních služeb, telekomunikační služby nebo počítačového systému anebo kdokoli jiný vykonávající komunikační činnosti, který

- a) spáchá čin uvedený v odstavci 1 nebo 2,
- b) jinému úmyslně umožní spáchat takový čin, nebo
- c) pozmění nebo potlačí písemnost obsaženou v poštovní zásilce nebo dopravovanou dopravním zařízením anebo zprávu podanou neveřejným přenosem počítačových dat, telefonicky, telegraficky nebo jiným podobným způsobem,

bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.

(6) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 5 škodu velkého rozsahu, nebo
- b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

§ 184 Pomluva

(1) Kdo o jiném sdělí nepravdivý údaj, který je způsobilý značnou měrou ohrozit jeho vážnost u spoluobčanů, zejména poškodit jej v zaměstnání, narušit jeho rodinné vztahy nebo způsobit mu jinou vážnou újmu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

(2) Odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.

§ 185 Znásilnění

(1) Kdo jiného násilím nebo pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu styku, nebo

kdo k takovému činu zneužije jeho bezbrannosti, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- a) souloží nebo jiným pohlavním stykem provedeným způsobem srovnatelným se souloží,
- b) na dítěti, nebo
- c) se zbraní.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším patnácti let,
- b) spáchá-li takový čin na osobě ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody, ochranného léčení,

zabezpečovací detence, ochranné nebo ústavní výchovy anebo v jiném místě, kde je omezována osobní svoboda, nebo

c) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví.

(4) Odnětím svobody na deset až osmnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

(5) Příprava je trestná.

§ 186 Sexuální nátlak

(1) Kdo jiného násilím, pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu sebeukájení, k obnažování nebo jinému srovnatelnému chování, nebo kdo k takovému chování přiměje jiného zneužívaje jeho bezbrannosti, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo zákazem činnosti.

(2) Stejně bude potrestán pachatel, který přiměje jiného k pohlavnímu styku, k pohlavnímu sebeukájení, k obnažování nebo jinému srovnatelnému chování zneužívaje jeho závislosti, nebo svého postavení a z něho vyplývající důvěryhodnosti nebo vlivu.

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2

a) na dítěti, nebo

b) nejméně se dvěma osobami.

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 se zbraní,

b) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 na osobě ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody, ochranného léčení, zabezpečovací detence, ochranné nebo ústavní výchovy anebo v jiném místě, kde je omezována osobní svoboda, nebo

c) spáchá-li takový čin jako člen organizované skupiny.

(5) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším patnácti let, nebo

b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví.

(6) Odnětím svobody na deset až šestnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 smrt.

(7) Příprava je trestná.

§ 187 Pohlavní zneužití

(1) Kdo vykoná soulož s dítětem mladším patnácti let nebo kdo je jiným způsobem pohlavně zneužije, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až osm let.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin

uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším patnácti let svěřeném jeho doзору, zneužívaje jeho závislosti nebo svého postavení a z něho vyplývající důvěryhodnosti nebo vlivu.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví.

(4) Odnětím svobody na deset až osmnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

(5) Příprava je trestná.

§ 198 Týrání svěřené osoby

(1) Kdo týrá osobu, která je v jeho péči nebo výchově, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvláště surovým nebo trýznivým způsobem,

b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,

c) spáchá-li takový čin nejméně na dvou osobách, nebo

d) páchá-li takový čin po delší dobu.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1

a) těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob, nebo

b) smrt.

§ 199 Týrání osoby žijící ve společném obydlí

(1) Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společném obydlí, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvláště surovým nebo trýznivým způsobem,

b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,

c) spáchá-li takový čin nejméně na dvou osobách, nebo

d) páchá-li takový čin po delší dobu.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1

a) těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob, nebo

b) smrt.

§ 205 Krádež

(1) Kdo si přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, a

a) způsobí tak na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou,

- b) čin spáchá vloupáním,
- c) bezprostředně po činu se pokusí uchovat si věc násilím nebo pohrůžkou bezprostředního násilí,
- d) čin spáchá na věci, kterou má jiný na sobě nebo při sobě, nebo
- e) čin spáchá na území, na němž je prováděna nebo byla provedena evakuace osob,
bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Kdo si přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, a byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 větší škodu.

- (4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,
 - b) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, za živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek, nebo
 - c) způsobí-li takovým činem značnou škodu.

(5) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu, nebo
- b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312).

(6) Příprava je trestná.

§ 228 Poškození cizí věci

(1) Kdo zničí, poškodí nebo učiní neupotřebitelnou cizí věc, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Stejně bude potrestán, kdo poškodí cizí věc tím, že ji postříká, pomaluje či popíše barvou nebo jinou látkou.

- (3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán,
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 na věci svědka, znalce nebo tlumočnicka pro výkon jejich povinnosti,
 - b) spáchá-li takový čin na věci jiného pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání,
 - c) spáchá-li takový čin na věci, která požívá ochrany podle jiného právního předpisu, nebo

d) způsobí-li takovým činem značnou škodu.

(4) Odnětím svobody na dvě léta až šest let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu.

§ 337 Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání

(1) Kdo maří nebo podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci tím, že

a) vykonává činnost, která mu byla takovým rozhodnutím zakázána nebo pro kterou mu bylo odňato příslušné oprávnění podle jiného právního předpisu nebo pro kterou takové oprávnění pozbyl,

b) zdržuje se na území České republiky, ačkoli mu byl uložen trest vyhoštění nebo bylo rozhodnuto o jeho správním vyhoštění,

c) bez povolení a bez vážného důvodu se zdržuje v místě nebo obvodě, na které se vztahuje trest zákazu pobytu, nebo nedodržuje omezení, která mu byla soudem uložena v souvislosti s výkonem tohoto trestu,

d) navštíví akci, na kterou se vztahuje trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, nebo se dopustí jiného závažného jednání, aby zmařil účel tohoto trestu,

e) bez závažného důvodu nenastoupí na výzvu soudu trest odnětí svobody nebo se jiným způsobem neoprávněně brání nástupu výkonu tohoto trestu,

f) dopustí se závažného jednání, aby zmařil výkon nebo účel trestu,

g) dopustí se závažného jednání, aby zmařil výkon nebo účel vazby,

h) dopustí se závažného jednání, aby zmařil výkon nebo účel zabezpečovací detence, nebo

i) dopustí se závažného jednání, aby zmařil výkon nebo účel ochranného léčení nebo ochranné výchovy, které byly uloženy soudem, nebo jinak, zejména útekem z ústavu, pomocí při útěku, výkon takových rozhodnutí podstatně ztěžuje, anebo maří dohled uložený při ukončení ochranného léčení,

bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.

(2) Stejně bude potrestán, kdo se dopustí závažného nebo opakovaného jednání, aby zmařil vykázání provedené podle jiného právního předpisu nebo rozhodnutí o předběžném opatření soudu, kterým se ukládá povinnost dočasně opustit společné obydlí a jeho bezprostřední okolí a zdržet se vstupu do něj nebo povinnost zdržet se styku s navrhovatelem a navazování kontaktů s ním.

(3) Kdo zmaří nebo podstatně ztíží výkon rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci tím, že

a) zničí, poškodí, učiní neupotřebitelnou, zatají, zcizí nebo odstraní věc nebo jinou

majetkovou hodnotu, které se takové rozhodnutí týká, nebo

b) uprchne strážní, z vazby, z výkonu trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence,

bude potrestán odnětím svobody až na pět let nebo peněžitým trestem.

(4) Kdo poté, co proti němu byla bezvýsledně použita opatření v občanském soudním řízení směřující k výkonu rozhodnutí soudu nebo soudem schválené dohody o výchově nezletilých dětí, včetně úpravy styku s dítětem, maří výkon takového rozhodnutí nebo dohody, nebo

kdo se dopustí závažného jednání, aby zmařil výkon rozhodnutí jiného orgánu veřejné moci týkajícího se výchovy nezletilých dětí,

bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

§ 353 Nebezpečné vyhrožování

(1) Kdo jinému vyhrožuje usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou takovým způsobem, že to může vzbudit důvodnou obavu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) jako člen organizované skupiny,

b) vůči dítěti nebo těhotné ženě,

c) se zbraní,

d) na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti, nebo

e) na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání směřujícího k záchraně života nebo ochraně zdraví nebo na jiném, který plnil svoji obdobnou povinnost při ochraně života, zdraví nebo majetku vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona.

Přehled paragrafového znění Přestupkového zákona

§ 49 Přestupky proti občanskému soužití

(1) Přestupku se dopustí ten, kdo

- a) jinému ublíží na cti tím, že ho urazí nebo vydá v posměch,
- b) jinému z nedbalosti ublíží na zdraví,
- c) úmyslně naruší občanské soužití vyhrožováním újmou na zdraví, drobným ublížením na zdraví, nepravdivým obviněním z přestupku, schválnostmi nebo jiným hrubým jednáním,
- d) omezuje nebo znemožňuje příslušníku národnostní menšiny výkon práv příslušníků národnostních menšin,
- e) působí jinému újmu pro jeho příslušnost k národnostní menšině nebo pro jeho etnický původ, pro jeho rasu, barvu pleti, pohlaví, sexuální orientaci, jazyk, víru nebo náboženství, pro jeho politické nebo jiné smýšlení, členství nebo činnost v politických stranách nebo politických hnutích, odborových organizacích nebo jiných sdruženích, pro jeho sociální původ, majetek, rod, zdravotní stav anebo pro jeho stav manželský nebo rodinný.

§ 50 Přestupky proti majetku

(1) Přestupku se dopustí ten, kdo

- a) úmyslně způsobí škodu na cizím majetku krádeží, zpronevěrou, podvodem nebo zničením či poškozením věci z takového majetku, nebo se o takové jednání pokusí,
- b) úmyslně neoprávněně užívá cizí majetek nebo si přisvojí cizí věc nálezem nebo jinak bez přivolení oprávněné osoby,
- c) úmyslně ukryje nebo na sebe nebo jiného převede věc, která byla získána přestupkem spáchaným jinou osobou, nebo to, co za takovou věc bylo opatřeno.

§ 68

(1) Přestupky podle § 49 odst. 1 písm. b) a c) a přestupky podle § 125c odst. 1 písm. h) zákona o silničním provozu a § 50 spáchané mezi blízkými osobami, jakož i přestupky podle § 49 odst. 1 písm. a) se projednávají jen na návrh postižené osoby, jejího zákonného zástupce nebo opatrovníka (dále jen "navrhovatel").

(2) U přestupku, který lze projednat jen na návrh, lze návrh podat příslušnému správnímu orgánu nejpozději do tří měsíců ode dne, kdy se navrhovatel dozvěděl o přestupku nebo o postoupení věci orgánem činným v trestním řízení. V návrhu musí být uvedeno, kdo je postiženou osobou, koho navrhovatel označuje za pachatele a kde, kdy a jakým způsobem měl být přestupek spáchán.

(4) Osobou blízkou se rozumí příbuzný v pokolení přímém, osvojitel, osvojenec,

sourozenec a manžel, partner, jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké jen tehdy, kdyby újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá právem pocítovala jako újmu vlastní.